

23. заседание

Петък, 1 юлий 1938 г.

(Открито отъ председателя г. Стойчо Мошановъ въ 15 ч. и 35 м.)

СЪДЪРЖАНИЕ:

Стр.

Стр.

Отпуски, разрешени на народнитъ представители:
Иванъ Момчиловъ, Таско Стоилковъ, Минчо
Драндаревски и Димитъръ Маджаровъ 509

Съобщение отъ председателството, че на 20 октомврий
1937 г. е починалъ Димитъръ Тончевъ, бившъ
председател на III велико Народно събрание и
на V обикновено Народно събрание, и почи-
тане паметъта му 509

Питания:

- 1) отъ народния представителъ М. Донсузовъ
къмъ министра на вътрешнитъ работи и народ-
ното здраве по порядкитъ въ Бургазката пър-
вокласна държавна болница (Съобщение) . . . 509
- 2) отъ народния представителъ Георги Петровъ
къмъ министра на земедѣлието и държавнитъ
имоти, относно незакупени тютюни отъ рекол-
тата 1937 г. въ Харманлийска околия (Съоб-
щение) 509

Запитване отъ народния представителъ Христо Васи-
левъ къмъ министъръ-председателя и министъръ

на външнитъ работи и на изповѣданията, от-
носно условията и ценитъ, по които ще се заку-
пуватъ хранитъ отъ реколтата 1938 г. (Съоб-
щение) 509

Законопроекти:

- 1) за измѣнение и допълнение на чл. чл. 26 и 103
отъ наредбата-законъ за тютюна (Предложение
на народния представителъ Георги Петровъ)
(Съобщение) 509

- 2) за ограничение компетентността на муфтий-
скитъ сѣдилища (Съобщение) 509

Проектоотговоръ на тронното слово (Първо четене —
продължение разискванията) 509

Случка. Изключване за две заседания народния пред-
ставителъ Димитъръ Гичевъ за нарушение въ-
трешния редъ на Народното събрание 524

Дневенъ редъ за следващото заседание 525

Председателъ С. Мошановъ: (Звъни) Понеже присѣт-
ствуватъ необходимото число народни представители,
обявявамъ заседанието за открито.

(Отъ 157 народни представители присѣтствуватъ
142, отсъствуватъ 15, а именно: г. г. Велизаръ Хри-
стовъ Багаровъ, Георги Миковъ Ниновъ, Григоръ Ва-
силевъ Ѓоревъ, Димитъръ Георгиевъ Мацанкиевъ, Иванъ
Христовъ Момчиловъ, Кръстю Славовъ Лековъ, д-ръ Кънчо
Милановъ Милановъ, Минчо Петровъ Драндаревски, Ни-
кола Гочевъ Николовъ, Никола Димитровъ Петковъ,
д-ръ Никола Ивановъ Дуровъ, Петко Стояновъ Стайновъ,
Стефанъ Радионовъ Йосифовъ, Стоянъ Ивановъ Омар-
чевски и Тодоръ Стояновъ Лазаровъ)

Г. г. народни представители! Пропустнали сме да изпъл-
нимъ единъ скърбенъ дългъ. На 20 октомврий 1937 г. по-
чина бившиятъ председател на III-то велико Народно
събрание и бившъ председател на V-то обикновено На-
родно събрание Димитъръ Тончевъ. Нека почетемъ него-
вата паметъ съ ставане на крака. (Всички народни пред-
ставители ставатъ на крака)

Има да ви направя следнитъ съобщения:

Председателството е разрешило отпускъ на народния
представителъ г. Иванъ Хр. Момчиловъ 1 день — за
1 юлий т. г., по болестъ.

На народния представителъ г. Таско Стоилковъ
1 день — за 28 юний т. г.

На народния представителъ г. Минчо Драндаревски
2 дена — за 1 и 5 юлий т. г.

На народния представителъ г. Димитъръ Маджаровъ
4 дни — за 5, 6, 7 и 8 юлий т. г.

Постѣпило е питане отъ бургазкия народенъ предста-
витель г. Михаилъ Донсузовъ къмъ г. министра на вътреш-
нитъ работи, относно порядкитъ въ Бургазката първо-
класна държавна болница.

Това питане ще се изпрати на г. министра на вътреш-
нитъ работи и народното здраве, за да отговори.

Постѣпило е питане отъ харманлийския народенъ пред-
ставителъ г. Георги Петровъ къмъ г. министра на земе-
дѣлието и държавнитъ имоти, относно незакупени много
тютюни отъ реколтата 1937 г. въ Харманлийска околия.
Питането ще бѣде изпратено на г. министра на земедѣ-
лието и държавнитъ имоти, за да отговори.

Постѣпило е запитване отъ поморийския народенъ
представителъ г. Христо Василевъ къмъ г. министъръ-
председателя, относно условията и ценитъ, по които ще се
закупуватъ хранитъ отъ реколтата 1938 г.

Постѣпило е частно законодателно предложение, под-
писано отъ нуждното число народни представители, за из-
мѣнение и допълнение на чл. чл. 26 и 103 отъ наредбата-
законъ за тютюна отъ 25 ноемврий 1935 г. (Вж. прил.
Т. I, № 11)

Това законодателно предложение ще бѣде напечатано
и раздадено на г. г. народнитъ представители.

Постѣпилъ е отъ Министерството на правосѣдието за-
конопроектъ за ограничение компетентността на муф-
тийскитъ сѣдилища. (Вж. прил. Т. I, № 12)

Този законопроектъ ще се раздаде на г. г. народнитъ
представители и ще се постави на дневенъ редъ.

Пристѣпваме къмъ първата точка отъ дневния редъ:
първо четене отговора на тронното слово — продължение
разискванията.

Има думата г. министърътъ на търговията, промишле-
ността и труда да продължи речъта си отъ вчера.

Министъръ С. Никифоровъ: (Отъ трибуната) Г. г. на-
родни представители! Задължихъ се да премина остатѣка
отъ моето изложение въ галопъ, за да дамъ възможность
на моитъ колеги г. г. министри тази вечеръ и тѣ да се из-
кажатъ. Продължавамъ речъта си отъ вчера.

Касаеше се въпросът до чистия труд, който е обект на Дирекцията на труда при Министерството на търговията, промишлеността и труда. Въ грижите си да може да се утвърди чрез тази помощ, която се събира по три направления, както казаха вчера, Дирекцията на труда осмисли преди всичко картотеката на работниците, която от 1935 г. се регулираше от инспекцията на труда в провинцията, а тяхната книжна работа стоеше по таваните. Сега всеки работник има своята диплома, от която черпи своите права за всички помощи, при всички изброени случаи.

Реформира се, г. г. народни представители, системата за събирането на вносите по осигуровката „Злополука“, за да се увеличи чрез тая реформа приходът от 245.000 л. през 1924/25 г. на 55 милиона лева за 1937 г. Осигурените от 89.000 в 1924 г. сж увеличени на 180.000 в 1937 г. Подробните таблици, г. г. народни представители, които тук ви биха да ви съобщавам, няма да ги съобща изцяло, за да не отегчавам вашето внимание.

Поради добре организирания контрол по събиране приходите за фонда „Обществени осигуровки“, Дирекцията на труда, докато в 1924 г. събираше 70 милиона лева крѣгло, за същия фонд в 1937 г. тя събра 223 милиона лева. Виждате как кресчендо вървят усилията да се осигури фондът „Обществени осигуровки“ за да стане той една сигурна база, върху която българските работници да има своята помощ при всички случаи на злополуки или пък пенсия, които се дават за инвалидност и старост.

Наред с това Дирекцията на труда в 1937 г. осигури ония, които довчера нѣмаха постоянен работодател. Всички колери, превозвачи по гари, приставници и градове, които довчера бѣха предмет на спекула, които нѣмаха възможност да изкарат своята прехрана, поради липса на постоянен работодател, се осигуриха с създаването на тъй наречените задруги; учредиха се тарифи, по които тѣ получават своята минимална надница, осигуриха се също и въ случай на безработица.

По-важно и капитално обстоятелство е, че Дирекцията на труда увеличи работническите пенсии, и въ настоящия момент годишната пенсия на работника е 2.700 л. минимално и 37.000 л. максимално. Всички грижи се положиха от Дирекцията на труда, за да може работническото въ всички предприятия на страната да получава медицинска помощ и всички лѣкарства, абсолютно нужни за неговото лѣкуване, безплатно. Докато в 1932 г. сж били обслужени 200.000 работнически заболявания, въ 1937 г. 410.000 работнически заболявания сж били обслужени от лѣкарите на Дирекцията на труда (Ржкоплѣскания).

Дължен съм да се спра, г. г. народни представители, и на въпроса за свободния лѣкарски избор — въпрос не от вчера — който е теза на Българския лѣкарски съюз: дали работникът да продължи да бѣде под вниманието на организираната държавна медицинска помощ, чрез назначени лѣкари, или това да се предостави, както бѣше въ миналото, на свободния избор на работника. Въпросът, г-да, е от особена сериозност, и аз си позволях да назнача една комисия, която да ми даде преценката си и след доклад да тази комисия министерството и Дирекцията на труда се занимават съ въпроса, и това, което е полезно от гледище на фонда и на работниците, ще бѣде направено.

Считам за особено приятен дълг да кажа на народното представителство, че на 1 май тая година се откри Работническата болница, която носи името на нашата обична Царица Йоанна (Ржкоплѣскания); работническа болница, която, по своето организиране, състав, начин на устройство, абсолютно отговаря на нуждите на българското работничество, което тамъ намира своето изцѣление. Защото тезата на държавата на народното единение е: работникът да не бѣде изчерпан въ всичките си сили и след това захвърлен, а да бѣде държан въ положение на годност до дълбока старост; да се използват неговите сили, а когато тѣ, по болест или по друга причина, го напустат, да бѣдат възстановени чрез правилно и добро медицинско лѣкуване. Въ тая насока Работническата болница изпълнява своя дълг от името на държавата. Тамъ сж концентрирани както болничното, така и поликлиничното лѣчение, също и диспансерската работа.

През настоящата лѣтна ваканция, за да могат работниците от цяла България да освежат своите сили, Дирекцията на труда праща 2.280 души на почивка въ: Саманово, Тръвна, Земен, Клисурска Баня, Хисаря и Бургас, където работниците ще отпочинат и добие нови

сили, за да може през идния работен сезон да се яви наново на попрището на труда и да твори благоденствието на тая нация.

Особено важно е обстоятелството, че въ 1936 г. се утвърди чрез законъ така нареченият колективен трудов договор, по силата на който се изравняват всички социални конфликти, по силата на който нѣма вече локаут, нѣма вече стачки. Не е безразлично, г. г. народни представители, за държавата, една фабрика да затвори своите врати за 10—15 или 20 дни, нито е безразлично за държавата работникът да напустне неплатен дадена фабрика и да ходи безпомощен, гладен и жаден. Тукъ е най-типичният белег на вмѣшательството на държавата, която поиска отношенията между работодателя и работника да се уредят чрез колективен трудов договор, за да може всичките ония социални конфликти, които въ миналото се уреждаха по пътищата на стачки и на локаут, да се уреждат чрез помирителен съд, който сѣдъ съ своето решение, задължително и за двете страни, дава гаранции, че държавата нѣма да остави нито един момент да бѣде накърнено производството, било от страна на работодателя, било от страна на работника.

А. Голевъ: Г. министре! Ще ми позволите. Въ тютюневото стопанство, което обгръща три главни фактора — тютюнопроизводители, тютюноработници и тютюногъровци и кооперации, въпросът съ колективния трудов договор е много неправилно разрешенъ.

Председател С. Мошановъ: Г. Голевъ! Не е редно да се прекъсва г. министърът, да му задавате въпроси и той да Ви отговаря. Този въпрос е много голѣм и може да го изчерпите съ едно питане, а не съ апострофи.

А. Голевъ: Трѣбва да има хармония между тия три фактори, които творят и създават блага въ тази страна.

Министъръ С. Никифоровъ: Въпросът, който азъ поставямъ, е принципенъ. Ако има нѣщо, което на дадено мѣсто или въ даденъ случай не е добре уредено, елате или при мене, или направете питане, ако смѣтате, че въпросът е общественъ. Всичко по реда си ще се уреди.

Въ течение, г. г. народни представители, на настоящата 1938 г. се сключиха, било чрезъ помирение, по взаимно съгласие между работодателя и работниците, било чрезъ помирителен съдъ, 16 колективни трудови договори, които опредѣлятъ както минималната, така и максималната надница на работника, но заедно съ това, въ своите постановления, тия колективни трудови договори уреждатъ всички условия, при които работникът въ дадено предприятие работи, гарантиратъ му условията на хигиена и безопасност, за да може действително той, въ работницата или фабриката, да се почувствува, че има човѣшко достоинство, а не да бѣде третиранъ тъй, както нѣкога бѣше третиранъ — като слуга.

Наредъ съ това, г. г. народни представители, държавата въ 1936 г. пое грижи за интеллигентния безработенъ. Известно ви е, че българската гимназия и българският университетъ изхвърлятъ интеллигенти, които следъ завършване на своите занятия не е възможно, по редица обективни причини, да се пласиратъ и да намѣрятъ прехрана. Държавата помисли и за тия интеллигенти и, вмѣсто да ги остави да бродятъ безпомощни и гладни и да концентриратъ въ себе си едно озлобление къмъ своята държава и своя народъ, постави ги въ положение да бѣдатъ задоволени, макаръ и минимално, докато тѣ или държавата имъ намѣри една постоянна подходяща работа. За тия две години, г. г. народни представители, държавата е настанила 3.550 души интеллигентни безработни, за които е заплатила отъ сумитъ на фонда 39.816.000 л.

Ето, г-да, много набѣгло грижитъ, които Дирекцията на труда отъ името на държавата полага за българското работничество. Организирано, сплотено, задоволено, поставено въ положение да носи достоинство човѣшко, работническото въ България вече не е нито фокусъ, нито основа на едно отрицание, а твори дѣлото на държавата, нейния стопански трудъ, твори и нейната сигурност, като се поставя въ услуга на свобода и независимостъ. (Ржкоплѣскания)

Г. г. народни представители! Следвайки моето изложение, съ особено удоволствие трѣбва да ви кажа нѣколко думи за мини Перникъ. Не само по съдържание, но по организация, по система, по отправление и ръководство, тѣ сж въ всѣко отношение едно великолепно държавно предприятие. Мини Перникъ, съ своите многобройни обекти, завладѣха каменовъглени басейни на България, солнитъ залежи при Провадия, руднитъ находища въ Ро-

допитъ и при с. Пожарево, софийско, търсятъ въ този моментъ петролни находища около Варна и продължаватъ въобще да търсятъ нашитъ подземни богатства. Мини Перникъ нѣматъ въ настоящия моментъ за обектъ само въглища и руди. Мини Перникъ иматъ за обектъ и електрификацията на България. Още въ времето на сговора се постави основа за електрификацията на Софийската областъ чрезъ мини Перникъ. Сега ние поставихме като обектъ електрификацията на цялата Старозагорска областъ. И сега въ мината Марица се строи голѣма централа, която ще даде обилна свѣтлина, но наредъ съ това обилна и достатъчна електрическа енергия, за да може Старозагорската областъ да я използва за земеделски и индустриални цели. Мини Перникъ по производство, по пласментъ и по организация вървятъ въ своя развой съ единъ темпъ, който е забележителенъ, а наредъ съ туй, тѣ даватъ и единъ образецъ *traitement* на работника при тѣхъ, за да бждатъ тѣ примѣръ на всички държавни и частни предприятия, да видятъ какъ работникътъ се третира отъ българската държава. (Ржкоплѣскания)

Мини Перникъ въ 1933 г. сѣ произвели 1.230.000 тона, а въ 1937 г. 1.390.000 тона въглища. Увеличено е, следователно, производството съ 17%, а пласментътъ съ 15%. Мини Перникъ, наредъ съ доставкитъ, които правятъ на нашитъ индустриални предприятия въ страната, си позволяватъ и лукса да изнасятъ брикети и въглища въ нашитъ съседни страни — Гърция и Югославия.

Д-ръ Н. Сахарозъ: Защо ще е луксъ? Много хубаво.

Министъръ С. Никифоровъ: Г. г. народни представители! Производителността на мини Перникъ е единъ отъ най-мѣрдаванитъ елементи за сравнение общата дейностъ на минитъ презъ различнитъ години, защото въ нея се изразяватъ и управление, и организация, и целесъобразно машинизиране и, главно, духътъ на работническото — живата сила. Дневно въ 1933 г. на работникъ при 8-часовъ работенъ день се падатъ произведени 753 кгр. въглища, а въ 1937 г. — 967 кгр. Нѣма съмнение, това се дължи и на машиннитъ усвършенствувания, на подкопнитъ машини, които се доставиха отъ правителството на г. Кюсеяновъ. Производствената стойностъ на единъ тонъ извозни въглища, ту-венанъ, въ 1937 г. е била 141 л., въ 1937 г. — само 112 л. Костуемата стойностъ въ 1933 г. е била 216 л., а презъ 1937 г. — 178 л. Ясно е, че производствената стойностъ на въглищата е намалена въ продължение на последнитъ четири години съ 20%, а коштуемата съ 13%. Печалбитъ отъ мини Перникъ, като държавно предприятие, сѣ следнитъ: презъ 1934 г. — 74.030.000 л., презъ 1937 г. — 77.000.000 л., която печалба, обаче, трѣбва да се счита съ около 40% по-голѣма, отколкуто презъ 1934 г., като се взематъ предвидъ намаляенията въ продажната цена на въглищата, защото фактически продажната цена на въглищата сега е по-малка, отколкуто бѣше въ 1934 г.

Г. г. народни представители! Пакъ отъ интересъ вашъ и общъ държавенъ е да се знае, че надницитъ на мини Перникъ се движатъ отъ 89-125 л., като работникътъ при мини Перникъ участвува въ тантиемитъ отъ печалбитъ, които годишно се равняватъ близо на едномесечна заплатата.

Тукъ му е мѣстото да ви изброя ония мѣрки, оня начинъ на третиране българския работникъ при минитъ, онова достоинство, съ което той служи чрезъ минитъ на държавата, за да можете въ този моментъ да констатирае единъ редъ, едно положение затвърдено, една психология на едно работничество, което е доводно отъ своето положение и никога не роптае, че упражнява непосиленъ трудъ, ровейки се въ подземията, въ галериитъ. (Ржкоплѣскания) Работникътъ получава: безплатно жилище, безплатно освѣтление, безплатни въглища за отопление, осигурено му е да получава единъ хлѣбъ на день по 4-30 лв., сутринъ безплатно чай. Храната на работника струва дневно 7.50 л. по две порции обѣдъ и вечеря. Работникътъ се ползува съ безплатна медицинска помощъ, използва лѣчебната станция въ Кюстендилъ, ползува се и отъ домашенъ платенъ отпускъ единъ месецъ въ годината. Работникътъ при мини Перникъ получава сѣщо безплатно униформено облѣкло. При рудницитъ сѣ обзаведени бани, за да може, следъ като работникътъ излѣзе отъ галериитъ прашенъ, да се окъпне и да си отиде чистъ въ своето жилище. Учреди се застрахователна каса „Миньоръ“, която застрахова работника за една сума отъ 20 хиляди лева, при желание и до 50 хиляди лева, за да могатъ семействата на работницитъ, въ случай на смъртъ, да получатъ едно възнаграждение и да могатъ по-леко да понесатъ тежката загуба.

Презъ 1936 г. Перникъ доведе вода отъ Витоша, като построи далекопроводъ отъ 22 км. на сума 22 милиона лева. Построй се сѣщо при мини Перникъ паркъ съ плавателенъ басейнъ, за да може работникътъ презъ лѣтнитъ горещини, следъ като излѣзе отъ мината, да се окъпне и пече на слънце. Обзаведе се и гимнастически салонъ. Въ реда на социалната подкрепа, мини Перникъ учреди безплатни трапезарии за беднитъ работнически деца, за да могатъ тѣ и презъ деня, и на обѣдъ, когато миньорътъ-работникъ е въ галериитъ, да получаватъ храна и забава. (Ржкоплѣскания) Най-сетне, и за удоволствие, мини Перникъ направи кино-театъръ, за да може работникътъ безплатно два пѣти седмично да следи свѣтовнитъ събития.

Г. г. народни представители! Друга една институция, важна по своето сѣщество, важна по провеждане на всичко онова, което въ миналото гнетѣше нашия производителъ, защото той не можеше да намѣри пазаръ за своитъ произведения, е Дирекцията на експорта, учредена съ законъ още презъ времето на сговора, но фактически учредена презъ м. септемврий 1935 г. Експортниятъ институтъ се учреди поради непрекъснатия упадѣкъ на външната ни търговия отъ 1929 г. до 1935 г.

Нека въ нѣколко думи да ви кажа неговата функция, неговитъ задачи, ролята, която той играе, за да помогне на производителя, а засѣдно съ това и на държавата, за да можемъ да намѣримъ начини да увеличимъ нашитъ доходи. Експортниятъ институтъ насочва производството съ огледъ изискванията на пласментитъ възможности на чуждитъ пазари, изучава чуждитъ пазари съ огледъ интереситъ на българския износъ, донася събранитъ сведения и направенитъ проучвания до всички заинтересувани, грижи се за пропагандата на българскитъ стоки въ чужбина, съдействува при сключването на търговскитъ договори и спогодби и въ такъвъ случай се явява въ помощъ на правителството, давайки ценни материали за търговския животъ на странитъ, съ които евентуално бихме сключили договори.

Г. г. народни представители! Все така бѣло искамъ да ви посоча въ пари, въ български лева, развой на експорта, за да имате една ясна картина. Презъ 1932 г. отъ експортъ България е получила 1 милиардъ и 500 милиона лева; презъ 1934 г. — 2 милиарда и 534 милиона; презъ 1935 г. — 3 милиарда и 253 милиона лева; презъ 1936 г. — 3 милиарда и 910 милиона лева; презъ 1937 г. — 5 милиарда и 20 милиона лева. (Ржкоплѣскания) Тѣзи цифри говорятъ сами по себе си, обаче азъ съмъ длъженъ да констатирамъ, че това засилване на износа има своето видимо благоприятно отражение въ всички прояви на стопанския и финансовъ животъ на страната: фискъ, девизни възможности на банката, дейностъ на кредитнитъ институти, значително увеличение на влоговетъ и пласментитъ, развой на индустрията, трафика по желѣзницитъ — пѣтнички и стоковъ — и увеличение на паричното обращение, следващо това стопанско съживяване. Разширението пласмента на българския износъ, издирването и въвеждането нови износни артикули, както и стабилизирането на българскитъ стоки на нови пазари дава възможностъ за подобрене и разнообразяване поминѣка на българското село и въ балкана, и на полето.

Нѣщо характерно, което лесно се помни, е, че днесъ, поради експортни цени и възможности, цената на единъ килограмъ живо тегло свиня отъ 8 лева се покачи на 17 лева, колкото е въ настоящия моментъ; на птицитъ — отъ 20 л. на 27 л.; на масѣта — отъ 18 л. на 24 л.; на ягодицитъ — отъ 3 л. на 7 л. Виджате какъ благоприятно се отразява нашата експортна организирана, насочена и контролирана търговия върху ценитъ на произведенията на българския производителъ.

При Дирекцията на експорта е учредена и специална контролна служба, която се грижи изключително да може българскиятъ производителъ да изнесе своя продуктъ въ положение, качество и опаковка, по начинъ въобще да задоволи тънкия вкусъ на нашитъ консуматори. Безъ нея, безъ тази контрола, ние бихме рискували да повредимъ нашия износъ.

Въ заключение, за експорта, бихъ казалъ, че държавнитъ грижи по износа дадоха безспорни резултати за стопанството и правителството ще продължава и занаяпредъ системно и планово да ги полага.

Г. г. народни представители! Пригответъ съмъ нѣколко таблици, твърде интересни, но отегчителни, затова ще ви помоля да не ви ги цитирамъ подробно, а да ви ги кажа само съ нѣколко дума, като ще помоля г. г. стенографитъ да ги помѣстятъ.

(Вж. таблицитъ на края на дневника за 23. заседание, стр. 526—536)

Д-ръ Н. Сакарсвъ: Да, дайте ги на стенографитъ да ги пишватъ.

Министъръ С. Никифоровъ: Да, ще ги дамъ. — Отъ тѣзи таблици се вижда прегледно какъвъ износъ правимъ ние въ всѣка държава, на каква стойностъ и на какви продукти, а наредъ съ това се вижда всѣка държава какъвъ вносъ прави въ България, на каква стойностъ и на какви продукти. Таблицитъ сж много прегледни и много интересни за всѣки, който би желалъ да има представа за нашата експортна търговия. Бихъ забелязалъ само това, че нашата експортна търговия, която до преди нѣколко години отиваше въ сервизъ само на 7—8 държави, въ настоящия моментъ Експортниятъ институтъ, респ. държавата, изнася за точно 36 държави.

Г. г. народни представители! Все пакъ интересно е да ви съобща и онова, което въ настоящия моментъ правимъ ние по поводъ нашата експортна търговия съ нѣколко страни, специално за Германия, за да видите какъ тазгодишната реколта на нашия земеделецъ-производителъ отива, въ какъвъ размѣръ и горе-долу на какви цени. Затова ще си позволя да ви цитирамъ само нѣколко продукти отъ земеделското производство.

Г. г. народни представители! Тази година ние изнесохме ягоди въ прѣсно състояние 200 вагона по цена франко Драгоманъ 12 л.; за ягоди въ пулпъ имаме сключенъ контингентъ за близо 4 милиона килограма по крѣгло 11 лева на килограмъ.

Петко Стояновъ: А производителътъ колко взема?

Министъръ С. Никифоровъ: То е много интересенъ въпросъ, г. професоре. Надѣвамъ се, че производителътъ, при тази експортна цена, взема сигурно повече, отколкото всѣки другъ пътъ и всѣка друга година.

Нѣкой отъ нар. представители: Има четири хиляди лева доходъ на декаръ.

Петко Стояновъ: Би било добре да бѣде казана и цифрата, г. министре.

Министъръ С. Никифоровъ: Въпросътъ е повече на договорни отношения между производителитъ и експортьоритъ. Той не е, така да се каже, официаленъ въпросъ. Дирекцията на експорта може да провери, но въ всѣки случай досега не е имало при министерството, респ. Дирекцията на експорта, недоволство отъ производителитъ.

Петко Стояновъ: Въпросътъ не е за недоволство, г. министре, а е за факти.

Министъръ С. Никифоровъ: Много добре Ви разбрамъ.

Т. Шиваровъ: Цената на кайситъ е 7 л. у насъ.

Министъръ С. Никифоровъ: Въ всѣки случай, цената на килограмъ ягоди се дѣжи между 4—5—6 л.

Петко Стояновъ: Четири лева е.

С. Станчевъ: Четири-петъ лева е.

Министъръ С. Никифоровъ: Общо взето, ако е въпросъ да се види доходътъ отъ единъ декаръ ягоди, по моя преценка, отъ това, което проверихъ лично, когато бѣхъ въ Кричимъ, производителътъ печели 3000—3500 л. чисти пари отъ единъ декаръ ягоди.

И. Разсукановъ: Бруто, бруто.

Министъръ С. Никифоровъ: Наредъ съ това, г. г. народни представители, ние имаме осигуренъ контингентъ за Германия на домати около 6 милиона кгр. по цена срѣдно 5 л. франко Драгоманъ. Грозде — осигуренъ контингентъ за Германия 8.000 вагона, за Англия 2.000 вагона и за Чехия и Полша около 2.000 вагона. Ценитъ сж сезонни, на месецъ, както бѣше миналата година и вариратъ между 10, 8 и 7 л.

Г. г. народни представители! Тукъ е моментътъ да кажа, че ние вече сме къмъ единъ максимумъ на производството на грозде. Ако за въ бѣдеще пазаритъ бѣдатъ така благоприятни, както сж днесъ, ще бѣдемъ само благодарни, но трѣбва да кажа, че съ особени усилия ние можахме да извоюваме тия контингенти за нашето грозде, предвидъ на това, че германскитъ импортьори заявиха, какво пазарътъ имъ не може да бѣде наситенъ въ по-

вече, още повече, че, както е известно на всички ви, не сме само ние, които изнасяме за Германия. Италианцитъ и холандцитъ наводниха германскитъ пазари съ домати и фактически днесъ тѣ ни конкуриратъ съ близо по 1—1.50 л. на килограмъ домати. Щастие е само, че нашитъ домати сж по-доброкачествени, по-хубави и затова, въпрѣки конкуренцията. . .

Г. Василевъ: За гроздето има неограничени възможности за пласментъ. Но това ще го научите следъ 10—15 години. (Смѣхъ) Всичко това, което говорите за Експортния институтъ, е отъ Мишайковъ и Григоръ Василевъ, не е отъ новия режимъ. Новиятъ режимъ едва-едва крета.

Председателъ С. Мошановъ: Знаемъ, че Вашата специалностъ сж домати. (Смѣхъ)

Министъръ С. Никифоровъ: Наредъ съ това, г. г. народни представители, трѣбва да ви съобща, че за сушенитъ сливи сжщо така имаме осигуренъ контингентъ за германскитъ пазари въ размѣръ на близо около 1.200.000 кгр. Известно ви е, че нашата слива е едно доходно перо. По-миналата година въ Троянска околия само отъ износа на сушени сливи се внесоха 35 милиона лева чисти пари! Може да си представите какво е благоденствието и благополучието на една околия отъ близо 60.000 души, когато тя види за единъ сезонъ 35 милиона лева! Миналата година, за нещастие, нито една слива не се изнесе и, нѣма съмнение, това веднага се стражи и върху морала, бихъ казалъ, на тая околия.

Г. г. народни представители! Виждате въ цифри нашето дѣло. То не е нито съвършено, нито пъкъ следва да се разбере, че тукъ трѣбва да спре. Ние турихме една база, сигурна и здрава, отъ която да се изходи, за да можемъ да дадемъ истинскитъ пътища на нашия стопански прогресъ. Азъ съ удоволствие слушахъ отъ тая трибуна хубавитъ речи на депутати, препорѣжки, подказвания въ всички области на стопанската проява на държавата; слушахъ ги и съ внимание, и съ задоволство, защото виждамъ, че народнитъ представители иматъ присърдце стопанския интересъ на своя народъ. Бѣдете убедени, г. г. народни представители, че всѣка препорѣжка, дадена отъ когото и да е, ще бѣде по достоинство преценена, изслушана, и всичко онова, което е отъ полза за нашето народно стопанство, за да повдигнемъ благополучието на този народъ, ще бѣде не само изслушано, но и възприето. (Ржкоплѣскания) Азъ бихъ молилъ сжщо и г. г. якобинцитъ, и тѣ като наши депутати, да ни дадатъ своитъ препорѣжки, да ни препорѣчатъ всичко онова, което е полезно отъ тѣхно гледище за нашето стопанско развитие, за да можемъ действително и чрезъ тѣхната помощъ да подобримъ стопанския животъ на нашата държава. (Ржкоплѣскания)

Д. Гичевъ: Ще ги прочетете въ нашия проектоотговоръ на тронното слово и ще разберете.

Председателъ С. Мошановъ: Не се проявявайте много горещо.

Министъръ С. Никифоровъ: Защо е нужно, г. Гичевъ, да ги четемъ, когато и тукъ, отъ трибуната, можете да ги кажете, за да ги чуе цѣлото Народно събрание и цѣлиятъ народъ?

Д. Узуновъ: Нѣматъ куражъ.

Министъръ С. Никифоровъ: Съ удоволствие ще приемемъ препорѣжитъ. Азъ искамъ да разберете само, че ние не сте чужди, а сте наши депутати, на изпълнителната власт, не лично на министритъ и, следователно, трѣбва да третирате изпълнителната властъ като едно тѣло, което е поставено тукъ за грижи и въ грижи за България. (Ржкоплѣскания)

Д. Търкалановъ: Има време. И ние ще кажемъ какъ мислимъ.

Председателъ С. Мошановъ: Пропустнахте това време.

Д. Търкалановъ: Не сме го пропуснали.

Д. Узуновъ: Правилникътъ за вътрешния редъ бѣше по-важенъ за тѣхъ.

Д. Търкалановъ: Ще дойде време Министерскиятъ съветъ да сложи голѣмитъ въпроси, и ние тогава ще кажемъ какво мислимъ.

Г. Василевъ: Въпросът за задълженията трѣбва да се сложи на дневен редъ и ние ще се изкажемъ. Не да се бѣга отъ Камарата.

Министъръ С. Никифоровъ: И той ще дойде и ще се изкажете.

Г. Василевъ: Тамъ ще се изкажемъ и сериозно ще се изкажемъ.

Петко Стояновъ: Ще гледаме да наваксае.

Министъръ С. Никифоровъ: Г. г. народни представители! Следъ като азъ ви начертахъ въ цифри, твърде отегчителни, за което се извинявамъ, техническото устройство на службитъ и въобще проявитъ, технически, на правителството, позволете ми да привърша съ поставянето още на два въпроса, твърде интересни за нашата нова общественостъ, нашето идеологично преустройство.

Г. Василевъ: Нѣма го г. Кънчо Милановъ. Той е най-големиятъ теоритикъ по държавнитъ въпроси. (Смѣхъ)

Министъръ С. Никифоровъ: Г-да! Въ тази насока азъ си поставямъ два въпроса: въпросът за държавното преустройство съ огледъ единението на народа, като националенъ въпросъ, и въпросът за стопанското благополучие на народа чрезъ извикване на животъ и организиране неговитъ стопански сили, професионалнитъ организации, като стопански и социаленъ въпросъ.

Г. Василевъ: Тѣ бѣха организирани преди Васъ и бѣха по-рано свободни, а сега сѣ подчинени. Тѣ не искатъ да бждатъ подчинени, искатъ да бждатъ свободни. Това е волята имъ.

Д. Узуновъ: Не е вѣрно!

Председателъ С. Мошановъ: Пазете тишина, г-да!

Г. Василевъ: Министърътъ иска отговоръ, а Вие искате да мълчимъ! Ето го отговорътъ.

Председателъ С. Мошановъ: Когато имате думата, ще отговорите.

Д. Узуновъ: (Казва нѣщо)

Председателъ С. Мошановъ: Моля Ви се, г. Узуновъ. Председателството има възможностъ да се справи.

Министъръ С. Никифоровъ: Мой драги парламентарни другарю, г. Григоръ Василевъ. Ние заедно съ Васъ бѣхме въ Лондонъ на интерпарламентарната конференция въ 1930 г.

Г. Василевъ: Да, наедно бѣхме.

Министъръ С. Никифоровъ: Вие чухте тамъ голѣмия стопановедъ Франси Делези, и азъ и Вие му ржкоплѣскахме, когато той каза: „Не може следъ свѣтовната война свѣтътъ да се оправи съ системата на либерализма и на партийната демокрация. Нужно е стопанскиятъ елитъ да се впрегне, да се повика, за да твори благоденствието на народа“.

Д. Узуновъ: Това е вѣрно.

Г. Василевъ: Всичкитъ тия държави, които бѣха представени...

Председателъ С. Мошановъ: (Звъни) Моля, моля!

Г. Василевъ: Той пожела и разрешава да му отговоря, а Вие звъните. Не се нервирайте.

Председателъ С. Мошановъ: Не се нервирамъ.

Г. Василевъ: Но и Вие пазете малко редъ. (Къмъ министъръ С. Никифоровъ) Вчера сте говорили въ мое отсъствие, позволете ми въ две минути да кажа нѣщо въ отговоръ на Васъ въ сѣщия тонъ и въ сѣщото приличие, съ което сте говорили въ мое отсъствие.

Председателъ С. Мошановъ: Но следъ като свърши министърътъ.

Г. Василевъ: Запишете ме.

Председателъ С. Мошановъ: Ако се считате лично засегнатъ, ще Ви запиша.

Г. Василевъ: Засегнатъ съмъ, запишете ме. Но се и ангажирайте да ми дадете думата, защото Вие ни утешавате, че ще ни дадете думата, казвате ни: „Седнете си“, а после не ни давате думата. Азъ протестирамъ тукъ и искамъ да ни се дава думата, когато я поискаме. Искамъ да бжда записанъ.

Председателъ С. Мошановъ: Вие сте старъ парламентаристъ.

Г. Василевъ: Да, старъ съмъ. Вие сте по-младъ отъ мене.

Председателъ С. Мошановъ: Вие знаете, че сега говорятъ министритъ, защото разискванията по тронното слово сѣ приключени.

Петко Стояновъ: За лично обяснение иска думата.

Председателъ С. Мошановъ: А, то е другъ въпросъ.

Г. Василевъ: Да, за лично обяснение. Вие нали ми казахте: „ако се считате лично засегнатъ“ и азъ отговорихъ: да, считамъ се засегнатъ и искамъ думата. И се привикнете да давате думата на единъ народенъ представителъ, когато я иска. Това е лояленъ председателъ.

Председателъ С. Мошановъ: Седнете си сега! Азъ прави апелъ да не става нужда народнитъ представители да искатъ думата за лични обяснения.

Министъръ С. Никифоровъ: Г. Василевъ! Ако е въпросъ да вземете думата за лични обяснения, нѣмате основание, защото азъ само хубави работи казахъ за Васъ.

Г. Василевъ: Г. министре! Позволете ми две минути.

Министъръ С. Никифоровъ: Имъ редъ, чакамъ.

Председателъ С. Мошановъ: Азъ не позволявамъ. (Смѣхъ)

Г. Василевъ: Благодаримъ! Това е нова България. Старитъ партизани правятъ нова партия. Трима души правятъ партия! Азъ знамъ всѣки денъ какво вършатъ тѣ и ще ви го кажа.

Председателъ С. Мошановъ: Прекалявате.

Г. Василевъ: Извадете ме навънъ!

Председателъ С. Мошановъ: Това нѣма да го направи. (Смѣхъ) Продължете, г. министре.

Министъръ С. Никифоровъ: На времето французката революция раздѣли свѣта на две епохи: епохата на срѣдновѣковието и епохата на либерализма и партийната демокрация. Свѣтовната война — сѣщо известенъ фактъ и констатация — раздѣли пакъ свѣта на две епохи: епохата на либерализма и политическата демокрация и епохата на народното единение и стопанската демокрация.

Петко Стояновъ: Това е много старо.

Министъръ С. Никифоровъ: Не е старо, г. професоре, то е въпросъ на 10 години.

Петко Стояновъ: Ако Вие сподѣляте възгледитъ на Франси Делези, нѣма да говорите тѣзи работи.

Председателъ С. Мошановъ: Оставете тия работи, г. Стояновъ.

Петко Стояновъ: Защо се цитиратъ имена?

Председателъ С. Мошановъ: Прави Ви бележка, г. Стояновъ! То е негово изложение.

Петко Стояновъ: Разбира се, той не казва, че е мое или Ваше.

Председателъ С. Мошановъ: защо се бонте Вие? Г. министърътъ си прави изложението!

Петко Стояновъ: Защо споменава имена?

Министъръ С. Никифоровъ: Азъ почвамъ отъ тамъ, за да дойда до говото. Либерализмътъ, г. г. народни представители — съ две думи, защото е нужно да се направи една преценка, една характеризира на старото и на новото — както ви е известно, като социалполистическа школа, утвърждаваше капитала като единственъ факторъ, а държавата въ негово време бѣше полицейски органъ. Партийната демокрация — това е новото, което бѣше довчера у насъ — раздѣляше народа на партии, класи и съсловия, учредяваше партийната държава; отслабваше нацията по липсата на единство, а поставяше народа въ постоянни борби; учредяваше партийни шабове посредници между народа и институциите, които по конституцията управляватъ, и главно — производственици сили на народа ги правѣше само техници, а не ръководители на стопанскитѣ блага.

Петко Стояновъ: Азъ мисля, че и Вие участвувахте въ тия шабове! И още какъ участвувахте!

Г. Василевъ: Извинете се, че сте били партизанинъ тогава.

Министъръ С. Никифоровъ: Хубаво, хубаво, ще го призная. Имайте малко търпение.

Н. Стамболиевъ: (Възразява)

Председателъ С. Мошановъ: Само Вие липсвахте! И Вие като се намѣсите, ще се свърши. (Смѣхъ)

Н. Стамболиевъ: Нали се познаваме. Сега разправя за нова България, за нова идеология!

Министъръ С. Никифоровъ: Една малка характеристика, г. г. народни представители, за новата епоха. Азъ ви моля да следите дали въ тая хронология, която азъ ще дамъ, има нѣщо противоконституционно, или че мирише на фашизъмъ, или хитлеризъмъ.

Новата епоха унищожи партиите. Премахна класите и съсловията. Наредъ съ капитала утвърди още три фактора на производството: земята, трудътъ и умътъ. Трѣбва да отбележа, че умътъ не бѣше факторъ на производството въ партийната държава, защото никѣде не се изискваше компетентността. Справка: заповѣдта на единъ отъ бившитѣ министри, че парнитѣ котли трѣбва да се снабдятъ съ котленъ камъкъ!

Н. Стамболиевъ: Това не е сериозно.

Министъръ С. Никифоровъ: Това е много сериозно, защото е признакъ, че умътъ не господствуваше въ епохата на партийната държава.

Н. Стамболиевъ: Това може да го каже нѣкой отъ депутатите, но единъ министъръ да го каже отъ трибуната — това е много дребнава закачка.

Председателъ С. Мошановъ: (Звъни)

Н. Стамболиевъ: Така не може да се приказва!

Председателъ С. Мошановъ: Може, може.

Н. Стамболиевъ: Единъ депутатъ може да го каже, но не единъ министъръ!

Председателъ С. Мошановъ: Може да се приказва тукъ, като се взема думата; и може много спокойно да се говори.

Н. Стамболиевъ: Това не е сериозно.

Председателъ С. Мошановъ: Стига! Седнете си! Това е отъ толкова години. Васъ само въ прекъсване тукъ Ви чуваме, а на трибуната на Народното събрание никога не сме имали честта да Ви видимъ.

Министъръ С. Никифоровъ: Новата държава, г. г. народни представители, организира и извика на животъ стопанскитѣ сили на държавата, да помагатъ на политиката на правителството. Унищожи посредничеството и даде прѣко представителство на стопанскитѣ творци. Утвърди държавата да бѣде на нацията, а не на партията. Постави управлението на чисто конституционна база — за което говорихъ вчера. И най-сетне, извика и жената да поеме отговорностъ въ съединитѣ на държавата.

Виждале, г. г. народни представители, тия белези, които азъ соча като белези на епохата, която ние творимъ.

Г. Василевъ: Кажете ни, бе джанамъ, отъ кога, отъ коя дата е вашата епоха?

Председателъ С. Мошановъ: (Звъни)

Г. Василевъ: Г. председателю! Нека помене, поне да знаемъ.

Министъръ С. Никифоровъ: Тия белези по своето съдържание не сѫ нито противоконституционни, нито чрезъ тяхъ вие ще видите проявенъ нѣкакъвъ фашизъмъ или хитлеризъмъ, диктатура или олигархия. Унищожихме партиите. Това е една мѣрка на всички мои съпартизани отъ миналото, които не еволюираха както азъ и много и много партийни дейци.

Г. Василевъ: Първиятъ, който ги унищожи — Дамиянъ Велчевъ — сега е въ затвора.

Председателъ С. Мошановъ: (Звъни) Г. г. народни представители! Вие ще се съгласите, че единъ министъръ не може въ всѣки моментъ да бѣде прекъсванъ.

Д. Кисювъ: (Възразява)

Председателъ С. Мошановъ: (Звъни) Вие сте много новъ, за да ни давате съвети!

Д. Кисювъ: Отъ два дена.

Председателъ С. Мошановъ: Министърътъ развива една теза — имате длъжността да го слушате. Не бива всѣка минута да го прекъсвате.

Г. Василевъ: Допълваме го.

Н. Търкалановъ: Слушайте и вие веднажъ, де!

Г. Василевъ: Омръзна ни.

Председателъ С. Мошановъ: Г. г. народни представители! Вие виждате, че днесъ азъ съмъ снизходителенъ. Причина е горещината. Въпрѣки това, азъ ви моля пакъ за малко търпение.

Министъръ д-ръ Н. П. Николаевъ: Горещо!

Н. Търкалановъ: Значи, горещината имъ понесе малко?

Петко Стояновъ: Ако Ви е горещо, предложете да се вдигне заседанието, за да си вървимъ.

Министъръ д-ръ Н. П. Николаевъ: Не разбрахте какво казахъ. Казвамъ, че горещината е повлияла на нѣкои. Нѣщо има не въ редъ.

Петко Стояновъ: Ако Ви е горещо, предложете да се вдигне заседанието.

Министъръ д-ръ Н. П. Николаевъ: Не ме разбрахте!

Петко Стояновъ: Защо ни оскърбявате?

Председателъ С. Мошановъ: Никой не е ималъ такива намѣрения. Виждале, че и безъ това е горещо, и съ тия спорове още повече се разгорещавате.

Петко Стояновъ: Тогава да започнемъ да заседаваме отъ 7 до 10 ч. вечерта. Тогава всички ще бѣдатъ спокойни.

Председателъ С. Мошановъ: (Звъни) Моля, тишина, г-да!

Министъръ С. Никифоровъ: Мѣчно имъ е на господа партиите, че днесъ държавата се изгражда по една нова система, въ която партиите не взематъ участие. Не виждамъ защо. И когато азъ вчера говорихъ върху еволюцията, припомняйки понятието за еволюция, което отъ тая трибуна изнесе г. Кожухаровъ, азъ казахъ: нѣма нищо недостойно да еволюирашъ при съзнанието, че съ тая еволюция ти помагашъ и си дошелъ да творишъ наистина едно благоденствие на нация и държава. (Ржкоплѣскания) Нищо недостойно нѣма въ това. И когато ние, съ нашето съзнание, които бѣхме въ партиите, г. Григоръ Василевъ,

наредъ съ Васъ и азъ, и много още други — защото всички бѣхме въ партиитѣ, защото такава бѣше системата и защото всѣки гражданинъ, който тогава искаше да служи по достоинство на своята държава, се записваше съ огледъ на своитѣ разбирания въ партията, която смѣташе той, че най-правилно ще обслужи интереситѣ на държавата; нищо недостойно нѣма, че бѣхме партийци — когато по повелята на новото време, по силата на прелома, който свѣтътъ получи. . .

Г. Василевъ: Превратътъ!

Министъръ С. Никифоровъ: Оставете преврата настрана. Не е въпросъ за преврата. Ако превратътъ не бѣше дошълъ, бждете убедени, г. Григоръ Василевъ, че пакъ биха се зародили сили, които щѣха да наложатъ новата система, новото време. Азъ съмъ особено доволенъ, че г. проф. Петко Стояновъ одобри моето разбиране.

Петко Стояновъ: Че свѣтътъ ще върви къмъ еволюция и че вие не сте края на тая еволюция, това е истина. Но че имате грѣхове и че у васъ има хипокризия, и това е вѣрно.

Председателъ С. Мошановъ: (Звъни) Вие обиждате.

Петко Стояновъ: Моля, не обиждамъ, но г. министърътъ пакъ се силае на мене.

Председателъ С. Мошановъ: Въ този моментъ г. министърътъ говорѣше най-обективно, но вие говорите за хипокризия. Моля, избѣгвайте тия изрази. Изслушайте съ спокойствие г. министра и му дайте възможностъ да завърши речта си.

Петко Стояновъ: Не ме разбрахте. Азъ казахъ, че има еволюция, но че има и хипокризия. Трѣбва да се отдели еволюцията отъ хипокризията.

Председателъ С. Мошановъ: Елементарно Ваше задѣяние е да отдадете внимание на речта на г. министра. Не съмъ кривъ, че пропуснахте да кажете мнението си.

Петко Стояновъ: Втори пътъ си позволявате да ме оскърбявате. Вие трѣбва да умѣете да се владѣете. И другъ пътъ съмъ Ви казвалъ това, и сега Ви го казвамъ публично.

Председателъ С. Мошановъ: Азъ съмъ длъженъ да обясня известни действия.

Петко Стояновъ: Но трѣбва да се разберемъ. Отдеве съ такава работи (Прави знакъ на занесеностъ, като си върти главата), сега — други.

Председателъ С. Мошановъ: Такъвъ жестъ не съмъ правилъ.

Министъръ д-ръ Н. П. Николаевъ: Г-нъ Стояновъ! Защо закачате г. председателя за работи, които азъ съмъ казалъ, когато азъ съмъ тукъ?

Петко Стояновъ: Оставете. Ако искате, може да се изяснимъ.

Министъръ С. Никифоровъ: Най-сетне, г. г. народни представители, не е достойно това, което се върши. Азъ имамъ една теза. Тезата не е моя лична, а е на едно управление. Имайте добрината да я изслушате. Следъ това ще имате възможностъ по всѣки поводъ и начинъ да я оборите и да си кажете възраженията. Съгласете си, че Народното събрание трѣбва да има единъ видъ на достоинство. Това достоинство не бива, особено вие, които минавате за наши първи граждани, да го нарушавате.

Петко Стояновъ: Ако ние сме първи граждани, вие сте още по-първи, защото сте министри.

Председателъ С. Мошановъ: (Звъни) Моля Ви се, г. Стояновъ. Съгласете се, че прекалявате. (Глъчка)

Министъръ С. Никифоровъ: Защо ви е чудно, че партийната държава не само у насъ, а навсѣкжде, въ цѣлия свѣтъ, даже въ Франция и Англия, полека-лека върви по пътя на тая еволюция? Партийната демокрация си отиде. Защо не ви е чудно, че преди партийната демокрация и

срѣдновѣковието си отиде, и олигархията си отиде, и теократизмътъ си отиде? Отидоха си всички въобще доктрини на миналото, достойно служили навремето на свѣта. Полека-лека тѣ си отидоха и залѣзоха. Свѣтътъ е динамиченъ, г-да. Свѣтътъ иска своето. Той върви напредъ. Не може всѣка доктрина и днесъ, и утре да бжде отъ полза, и да служи, както не може единъ човѣкъ, поради своята физиология, да служи тъй ревностно и здраво на 90 години, както е служилъ на 30—40 години. Всичко въ свѣта се движи. По силата на това движение, на тая динамика, свѣтътъ поиска — и азъ пакъ ще повторя, чрезъ устата на голѣми стопановеди — системата на партийната демокрация, системата на чистия либерализмъ да си отиде, за да бжде замѣстена съ нови поправени форми, които да отговарятъ и на времето, и на нуждитѣ на народа.

Ето, г-да, преломътъ. Това не е наша собствена измишльотина, за да казвате вие, че сме го направили по свой починъ, по своя проба. Ние се нагодихме, ние чухме повелитѣ на свѣта. Ние, които бѣхме партийци, пожелахме да служимъ на новата държава съ достоинство, еволюирахме и преминахме къмъ служба на тая система.

Г. Василевъ: На Кимонъ Георгиевъ.

Министъръ С. Никифоровъ: Никакъвъ Кимонъ Георгиевъ.

Г. Василевъ: Той направи това!

Министъръ С. Никифоровъ: Азъ не виждамъ никжде недостойнство за тѣзи хора, които бѣха партийци и станаха носители на националната демокрация

Г. Василевъ: Какво ще говоря съ чиновници! Кой направи 19 май? Кой унищожи партиитѣ? Кимонъ Георгиевъ, Дамянъ Велчевъ, Петъръ Тодоровъ — кръгътъ „Звено“ — тѣ направиа този преломъ, тѣ сж идеолозитѣ. Другото е приобщено и присламчено. (Смѣхъ)

Министъръ С. Никифоровъ: Това е, г. Григоре, едно твое заблуждение, което не можешъ да видишъ, което не можешъ да разберешъ. Вижъ го и го разбери.

Г. Василевъ: Да, да! Виждамъ и разбирамъ! (Оживление)

Председателъ С. Мошановъ: (Звъни)

Министъръ С. Никифоровъ: Въ връзка, г. г. народни представители, съ въпроситѣ, които ми се задаватъ, въ връзка съ подозренията, които се хвърлятъ, че ние така, по собственъ починъ, безъ свѣтовни причини, сме преминали отъ партийността къмъ друга система, къмъ системата на народното единение, позволете ми да ви кажа обективни причини, нѣколко само, които наложиха не само на насъ, но на цѣлия свѣтъ, да преобрази себе си и да тръгне по новия пътъ. На първо мѣсто азъ ще ви кажа, че свѣтовната война изчерпи всички морални и материални сили на свѣта.

П. Стояновъ: Това е вече отдавнашно.

Министъръ С. Никифоровъ: Не е отдавнашно, защото отзвукътъ му и днесъ още се чувствува.

Г. Василевъ: Говорите за ново време, а разправяте стари работи.

Председателъ С. Мошановъ: (Звъни) Моля, г-да, стига! Увѣрявамъ ви, че досаждате.

Г. Василевъ: Той (Сочи министъръ С. Никифоровъ) е опитенъ парламентаристъ.

Министъръ С. Никифоровъ: За възстановяването на тия морални и материални сили на свѣта — пакъ за трети пътъ ще кажа, чрезъ устата на Франси Делези — не сж вече пригодни либералната школа и партийната демокрация.

Д. Гичевъ: Това го запомнихме.

Председателъ С. Мошановъ: Това показва, че имате добра паметъ.

Министъръ С. Никифоровъ: Нуждна е система, която да обедини народа, да привика стопанскитѣ сили, за да може тая нация отъ себе си да излъчи по достоинство

всички свои материални сили, за да твори благоденствието на народа. По общо признание — тога не е само наше признание, — тия две системи, на либерализма и на партийната демокрация, нѣмаха сили да създадат това народно единение, тая стопанска воля. И затуй се наложи да бъдат тѣ оставени въ миналото, да отидагъ въ заборава и да дойде новата система.

Г. г. народни представители! Нови начини се появиха въ производството, нови срѣдства се появиха въ свѣта и го направиха по-динамиченъ. Ако по-рано парата движеше машинитѣ, сега ги движи електричеството. Сега отъ прѣстѣта, отъ земята правятъ алуминий, за да хвърчатъ аеропланитѣ надъ главитѣ ни. Сега отъ дърво се прави вълна. Не може старата партийностъ да се справя съ нуждитѣ на тоя стопански свѣтъ.

Г. Василевъ: Вие сте вълната отъ дърво, а ние сме старата вълна.

Н. Стаболиевъ: Тѣхната е ерзацъ!

Председателъ С. Мошановъ: Моля!

Министъръ С. Никифоровъ: Освенъ това, както виждате, свѣтътъ следъ войната, въ своята взаимностъ, е въ другъ обликъ. Нѣма вече свѣтовното стопанство, нѣма свободенъ обмѣнъ. Има само автархия — държавно самозадоволяване. Нѣма вече свободна размяна, има вече клиринги, контингенти и компенсации. Свѣтътъ, държавитѣ, народитѣ трѣбва да държатъ смѣтка за тая промяна. И за да се справятъ съ това свое държавно самозадоволяване, тѣ трѣбваше да намѣрятъ сили, да излѣчатъ цѣлата си национална и стопанска мощъ, трѣбваше да намѣрятъ начинъ, система на управление, която да мобилизира всичко годно стопански, да го извади, да го излѣчи и да го примѣси къмъ чистата политика, защото само съ чистата политика държава не се управлява.

Наредъ съ това, г. г. народни представители, свѣтътъ следъ войната се уплаши отъ комунистическата проява. Тая утопия, тая химера, която трѣбваше да се оматериализира — доказателства за което даде Русия — уплаши свѣта. Това разорение и материално изтрѣбление не можеше да не уплаши свѣта и да не вземе той своитѣ мѣрки. Държавитѣ поискаха да стегнатъ своитѣ организации, поискаха да стегнатъ своето тѣло, да може да излѣчи то сили и достоинство, за да се справи съ евентуалното проявление и реализиране на тѣзи марксистски теории и утопии.

И, г. г. народни представители, вие виждате, че въ Русия революционниятъ болшеvizмъ на Трески е битъ отъ националния болшеvizмъ на Сталинъ; вие виждате, че въ другитѣ европейски страни, по признанията и на г. Тодоръ Кожухаровъ, се явиха на сцената импровизирани доктрини, за да биятъ болшеvizма. Вие виждате, че и у насъ новата демокрация на народното единение би болшеvizма, а, по моя преценка, въобще животътъ би болшеvizма.

Ето, г. г. народни представители, обективнитѣ причини, които наложиха на свѣта и на насъ да преминемъ отъ старата епоха къмъ новата. И пакъ ще се повърна: нѣма нищо недостойно, че нѣкой отъ насъ е билъ пратиецъ на времето и днесъ служи на новата система. Това е именно достойното. Въ тая насока еволюиратъ, азъ виждамъ проява на достоинство, защото отъ хаоса и безредието ние дойдохме да служимъ на единението, на социалното равновесие и на стопанската хармония. (Ръкоплѣскания)

Промѣната, г. г. народни представители, на образа на държавата ни не е, следователно, резултатъ на никаква импровизация, нито е подражание на Хитлеръ, нито на Мусолини. Тя е наше родово дѣло, основано на духа и постановленията на конституцията и на традициитѣ на нашия народъ. Следователно, ние не преминахме къмъ никоя нова системъ или теория, ние осмислихме само конституцията, правилно я приложихме, за да отговори тя на традициитѣ на народа.

Ето новото, което господата не искатъ нито да видятъ, нито да чуятъ.

Г. Василевъ: Какво направихте съ старата столица Търново? Отъ единъ голѣмъ градъ, вие превърнахте Търново въ едно село.

Министъръ С. Никифоровъ: Недейте мисли, че като бѣше окръженъ центъръ, а сега не е областенъ центъръ, сме го разорили съ това, г. Григоръ Василевъ! Недейте мисли така.

Г. Василевъ: Питайте града.

Министъръ С. Никифоровъ: Само ще приказваме!

Г. Василевъ: Разорихте града. Една стара наша столица я обвърнахте на село! Това е обидно за нашата история.

Д. Кисъвъ: (Смѣе се)

Председателъ С. Мошановъ: Г. Кисъвъ! Дръжте се, моля, по-прилично. Тукъ не сме въ кафене „България“, а сме въ Парламента.

Д. Кисъвъ: Какво искате да кажете?

Председателъ С. Мошановъ: Какви сѣ тия подигравателни смѣхове! Дръжте се прилично!

Д. Кисъвъ: Имате грѣшка, г. председателю. Азъ прилично се държа, но тукъ говорятъ нѣщо за Бусманци. Направете и на тѣхъ белсжка. (Глъчка)

Председателъ С. Мошановъ: (Звъни) Моля, седнете на мѣстата си!

Министъръ С. Никифоровъ: Г. г. народни представители! Отговаряйки на повелѣта на времето съобразявайки се точно съ постановленията на конституцията и съ традициитѣ, ние изградихме новата държава точно по пътя на демокрацията. Вие виждате, че и сега ние имаме нашиятъ общински съвети и нашия Парламентъ, по другъ начинъ избрани, съ другъ съставъ, но, въ всѣки случай, отговарящи на постановленията на конституцията и на духа и традициитѣ на нашия народъ.

Д. Търкалановъ: Нѣмаме общински съвети сега. Ще имаме такива тогава, когато народътъ ги избере. Тогава ще бъдатъ общински съвети.

Министъръ С. Никифоровъ: Г. г. народни представители! Подхвърля се, че сега нѣмаме общински съвети.

Д. Търкалановъ. Нѣмаме.

Министъръ С. Никифоровъ: Държа да направя следната декларация. Преди две и половина години, бидейки директоръ на Пловдивската областъ, азъ имахъ честта да бъда повиканъ отъ тогавашния министъръ на вътрешнитѣ работи г. Красновски и заедно съ него и съ своя колега г. Кожухаровъ, тогава главенъ секретаръ на Министерството на вътрешнитѣ работи, а сега министъръ на правосъдието, изработихме закона за общинскитѣ съвети. Тогава ние преровихме цѣлата литература и цѣлото свѣтово законодателство, което урежда материята за общинскитѣ съвети.

Г. Василевъ: И Андрей Тошевъ направи смѣщото за конституцията.

Министъръ С. Никифоровъ: За да не мисли г. Григоръ Василевъ, че приказвамъ празни приказки, . . .

Председателъ С. Мошановъ: Той казва друго.

Министъръ С. Никифоровъ: . . . ще ви препратя къмъ моята книга „Национална държава“, въ която ще видите цѣлото законодателство на всички държави, . . .

Г. Василевъ: И г. Карабозовъ проучва всичкитѣ конституции въ свѣта и нищо не направя.

Н. Атанасевъ: Г. министре! Ще Ви моля да дадете на всички ни по една книга, защото всички искаме да я видимъ. (Оживление)

Министъръ С. Никифоровъ: . . . въ което свѣтовно законодателство, г-да, отъ Америка, презъ Европа, дори до Япония, ние проследихме съставитѣ и функциитѣ на общинскитѣ съвети.

Д. Търкалановъ: Ние имаме наше установено общинско самоуправление.

Председателъ С. Мошановъ: Не може така да говорите, безъ да вземете думата, г. Търкалановъ. Можете да говорите само когато вземете думата.

Министъръ С. Никифоровъ: Като проследите по-внимателно това законодателство — добросъвестно ви казвамъ моята преценка — вие ще намърите, че организацията по съставъ и по функция на нашия общински съветъ е най-хубавата, по сравнение съ това, което имаме като общинско законодателство въ цѣлия свѣтъ. И понеже отъ тамъ (Сочи налѣво) се казва, че нѣматъ сега автономия на общината, ще ви прочета — ето, книгата ми е предъ менъ — за да видите какъвъ съставъ и какви функции иматъ общинскитѣ съвети въ Франция, защото все ни бодете въ очитѣ, че републиканска Франция давата автономия на общината.

Петко Стояновъ: Ние не сме републиканци.

Министъръ С. Никифоровъ: (Чете) „Въ Франция, люлката на демокрацията, общинитѣ не разполагатъ съ административна и финансова автономия и си оставатъ образецъ на голѣма централизация и въ днешния си видъ, така, както сѣ били въ своето начало отъ 1789 г. Кметътъ“ — нѣма да чета всичко — „не получава заплата. Като правителствен органъ, кметътъ е представител на централната властъ и може да бѣде уволненъ съ декретъ“.

Д. Търкалановъ: Така е било въ миналото и въ България. Кметътъ е билъ винаги представител на правителството. Това е истина, но истина е и това, че днесъ София се управлява еднолично отъ инж. Иванъ Ивановъ.

Председателъ С. Мошановъ: Моля Ви се, седнете на мѣстото си!

Д. Търкалановъ: Инж. Иванъ Ивановъ е диктаторъ днесъ на София. Това е истината — какво ще приказваме.

Председателъ С. Мошановъ: (Звъни) Моля Ви, г. Търкалановъ!

Министъръ С. Никифоровъ: (Продължава да чете) „Бюджетитѣ на общинитѣ въ Франция се съставятъ, гласуватъ се отъ общинскитѣ съвети и се одобряватъ отъ префекта“ — у насъ отъ министъра.

Петко Стояновъ: Че какво отъ това?

Министъръ С. Никифоровъ: Понеже разправяте, че нѣмало автономия у насъ, а имало въ Франция.

Председателъ С. Мошановъ: (Звъни) Г. Стояновъ! Остаете г. министъра да говори.

Министъръ С. Никифоровъ: И тъй, г. г. народни представители, понеже е въпросъ да се направи сравнение, за да се види къде е най-доброто, препоръчвамъ ви да си намърите тая книжка, въ която ще видите цѣлото общинско законодателство.

Г. г. народни представители! Отговаряйки на втория въпросъ, въпросъ социаленъ и стопански, за участието на професионалнитѣ организации въ управлението на нашата държава, позволете ми да ви кажа отъ къде сме се вдъхновявали ние, за да утвърдимъ тия организации не като самосиндикални, каквито бѣха тѣ въ партийната държава, а като полудържавни синдикати, които, запазвайки цѣлата своя автономностъ, грижейки се за собственитѣ си интереси, длъжни сѣ и трѣбва да се грижатъ за общия интересъ на цѣлата държава, защото всички граждани сѣ членове професионалисти на държавата. (Ржкоплѣскания)

Известна ви е английската „Магна харта либертатумъ“ отъ 1215 г., съ която се очертахъ правата на короната и на държавнитѣ институции, за да се очертае правото. Казахъ ви за декларацията за правата на човѣка и гражданина отъ 1789 г., съ която се оповести, че хората се раждатъ свободни и равни, за да се издигне достоинството на човѣка. Съ италианската харта на труда отъ 1927 г. се установи организация на обществото, за да се даде социално равновесие и да се установи, че трудътъ е продуктъ на нацията. Азъ казахъ вчера, ще повторя и сега, защото е понятие, което трѣбва да бѣде винаги въ основата на всички обсъждания: нацията е морално, политическо и икономическо единство; едно духовно и материално цѣло. Нейнитѣ изразъ е държавата. Народъ — това е географско понятие. Трудътъ, следователно, е общественъ дългъ, съгласно хартата на труда.

Петко Стояновъ: Народътъ е и политическо-правно понятие.

Г. Василевъ: Единъ професоръ, който е най-голѣмиятъ авторитетъ, какъвто българитѣ иматъ, написа цѣла ста-

тия: когато народътъ стане съзнателенъ, започва да се нарича нация. Това, че народъ е географско понятие, е една приказка.

Министъръ С. Никифоровъ: Трудътъ не е притежание само на работника — ето нѣщо ново, което не си чувалъ, г. Григоре — то е дългъ на нацията, то е капиталъ, то е национално богатство. Въ партийната държава трудътъ бѣше стока. Доктринеритѣ на болшевизма и днесъ чрезъ стахановизма третиратъ труда не като националенъ продуктъ, а като стока; който даде повече ловкостъ и повече работа, получава по-голѣмо възнаграждение.

Носители на този националенъ трудъ, следователно, г. г. народни представители, сѣ всички граждани — цѣлата нация. Нейното професионално трудово организиране е белегъ на епохата, пѣтя на правителството. Въ организациитѣ на професитѣ ние вложихме труда на нацията, като капиталъ, и създадохме закони да пазятъ този капиталъ.

По-реалистично бихъ се изразилъ така: лампата излъчва енергия, нацията излъчва сѣщо енергия — трудъ. Този трудъ на нацията ние го материализирахме и го внедрихме въ професионалнитѣ съюзи да бѣдатъ тѣ негови носители. Следователно тѣзи професионални организации, които ние организирахме, не сѣ нищо друго освенъ носители на националния трудъ, организирани помежду си, за да се усъвършенствуватъ и за да бѣде той въ най-голѣмъ обемъ въ полза на държавата.

Н. Атанасовъ: Г. министре! Трудътъ като националенъ культъ е осветенъ съ трудовата повинностъ.

Министъръ С. Никифоровъ: И, г. г. народни представители, за да дадемъ реаленъ образъ на националния трудъ, ние го организирахме въ шестъ професионални съюзи: на индустриалцитѣ, на търговцитѣ, на занаятчиитѣ, на земеделцитѣ-стопани, на работницитѣ и на свободнитѣ професии — интелектуалцитѣ, които досега не сѣ организирали, но оттукъ нататъкъ ще организираме и тѣхъ.

Г. Василевъ: Или вие тѣхъ ще организирате, или тѣ васъ ще организиратъ. Зависи.

Министъръ С. Никифоровъ: Професионалнитѣ организации сѣ носители на факторитѣ на производството: на капитала — индустриалци и търговци; на земята — земеделско-стопанскитѣ задруги; на чистия трудъ — занаятчии и работници, на ума — интелектуалцитѣ. Професионалнитѣ организации, г. г. народни представители, сѣ свършени, защото сѣ специ; тѣ сѣ масови, защото обхващатъ цѣлия народъ; тѣ сѣ компетентни, защото носятъ знания и техника; тѣ сѣ организирани, защото сѣ на държавата, а не на свободнитѣ синдикати. Тѣ не сѣ партия, нѣма да станатъ партия. Тѣ нѣма да се занимаватъ съ чиста политика, а само съ стопанска политика.

Х. Мирски: Вашата речъ въ Варна предъ работницитѣ каква бѣше, г. министре, не бѣше ли партийна?

Министъръ С. Никифоровъ: Сѣщата. Че имало нѣкой партиенъ редакторъ, че е писалъ нѣщо друго, азъ не съмъ кривъ, г. Мирски.

Петко Стояновъ: Сега нѣкое трето лице е виновно!

Председателъ С. Мошановъ: (Звъни)

Министъръ С. Никифоровъ: Г. г. народни представители! Така организирани професионалнитѣ организации, тѣ сѣ привилегировани деца, бихъ казалъ азъ, на новата държава, защото тѣ влизатъ по изборъ въ стопанскитѣ институти на общо основание, чрезъ тайно гласуване, като граждани; тѣ влизатъ въ тѣхъ и по представителство, като носители на националния трудъ, като професионални деятели. Кое време, коя система имъ даде тая привилегия? Нѣкогажъ земеделскиятъ съюзъ искаше да направи отъ българския земеделецъ професионаленъ органъ, но изби въ чисто политически органъ, който се яви носителъ на олигархията.

Г. Василевъ: Г. Балкански знае това!

Министъръ С. Никифоровъ: Каква е проявата на професионалнитѣ организации, бидейки тѣ не партийни тѣла, а тѣла, на които е възложено да отразятъ стопанската политика на нацията? Г. г. народни представители! Тѣ участвуватъ въ общинскитѣ съвети по представителство. Наредъ съ държавнитѣ чиновници, които блятъ за общината, която е основната клетка на държавния организъмъ, наредъ съ из-

борните съветници, които представляват политическия елит, наред с кооперативните представители, което също така е белег на времето, професионалните организации сж там да посочат пътя на материалното благополучие на села и градове и въ съвокупността на тая цел да излъчат най-голямото достоинство за отправление на стопанските и културни нужди на даден пункт. (Ржкоплъскания) Наред с това, професионалните организации участвуват по представителство и въ областните съвети, за да могаг по сжщия начин, както въ общинските съвети, да творят благоденствието на областта. И, на трето мѣсто, тѣ ще участвуват — това зависи само отъ васъ, въпросътъ е на политика, ние имаме тая политика, зависи дали вие ще я утвърдите — и въ държавния стопански съветъ.

Г. Василевъ: Нѣма го още. Г. Мушановъ три години го обещава — не го направи. Вие отъ четири години говорите за него — не го направихте. Направете го днесъ. Той е най-важенъ.

Председателъ С. Мошановъ: Г. Василевъ! Минавате границата!

Н. Търкалановъ: (Къмъ Г. Василевъ) Почакайте още малко — ще дойде.

Министъръ С. Никифоровъ: Държавниятъ стопански съветъ, г. г. народни представители, ще бжде компликуванъ отъ представители на всички професионални съюзи, прошенъ сж специ по икономически, финансови и стопански въпроси, прошенъ сж ръководители на държавни институции, за да може той въ своята цѣлостъ да излъчи по достоинство едно стопанско ръководство.

Д. Търкалановъ: Много опасенъ опитъ.

Министъръ С. Никифоровъ: Ще го обсъдите, г. Търкалановъ, и ако не го приемете, нѣма да го направимъ.

Д. Търкалановъ: Софийската адвокатска колегия отъ 1200 души е разстроена благодарение на тия разбирания.

Председателъ С. Мошановъ: Трима души сте тукъ, които постоянно прекъсвате. Нима и други не могатъ да кажатъ нѣщо, но тѣ иматъ съзнанието, че трѣбва да се мълчи.

Министъръ С. Никифоровъ: Г. г. народни представители! Този стопански съветъ ще бжде при Министерския съветъ, при управлението, ще школува всичко онова, което отъ професионално гледище е интересно и полезно за нацията и за държавата, и ще го сервира въ проекти, препоръки или ръководства на Министерския съветъ и Министерския съветъ, като го обсъди и намѣри, че е политично, ще го внесе въ Парламента на васъ, които сте чисти политици, да го обсъдите и да намѣрите, къде е равнодействищата между политиката и стопанството, за да го приемете и нагодите полезно за България. (Ржкоплъскания) Какво опасно има тукъ, г. Търкалановъ?

Д. Търкалановъ: Азъ мога да Ви отговоря.

Председателъ С. Мошановъ: Моля, г. Търкалановъ, не можъ така. Нѣмате думата.

Д. Търкалановъ: Г. министърътъ ми позволява.

Нѣкой отъ нар. представители: Стига, бе! Не може така!

Председателъ С. Мошановъ: Азъ не позволявамъ, г. Търкалановъ. Г. министърътъ не дирижира Събранието, азъ го дижирамъ.

Министъръ С. Никифоровъ: Г. г. народни представители! Следователно, всички граждани на държавата сж носители на труда, следователно и вие сте носители на националния трудъ, и вие сте професионалисти. Тукъ въ качеството си на народни представители вие сте политици, имате една съвмѣстимостъ, следователно, между политически и стопански деятели, съвмѣстимостъ, която е позволена и не е паралелна и прилична на онази несъвмѣстимостъ, за която се приказва, на депутати и министри. Г. г. народни представители! Кой професионаленъ деецъ може...

Д. Гичевъ: Бай Таско, разбирашъ ли я тази работа?

Т. Стоилковъ: Вие я разбирате по линията на попъ Гапонъ! (Смѣхъ и ржкоплъскания)

Председателъ С. Мошановъ: Г. Стоилковъ! Моля Ви се.

Петко Стояновъ: Попъ Гапонъ бѣше провокаторъ.

Министъръ С. Никифоровъ: Г. г. народни представители! Кой професионалистъ не чувствува достоинството, сж което е облѣченъ отъ новото държавно устройство? Кой търговецъ, кой занаятчия, кой индустриалецъ, кой работникъ, кой земеделецъ-стопанинъ ще поиска отъ ръководителя въ стопанските институции наново да отиде да се запише въ партийното бюро въ гр. Казанлъкъ, напри- мѣръ, на либералитѣ? Това недостоинство никой професионалистъ нѣма вече да направи. (Ржкоплъскания)

Д-ръ Н. Сакаровъ: Не вѣрвамъ да има мераклии за тази работа!

Министъръ С. Никифоровъ: Г. г. народни представители! Професионалната организация, така идеологично обособена, има и своята материална сжщностъ, която е полезна, която е белегъ на времето, която никѣде досега и никога не е ставала. Професионалната организация школува своите членове професионално, живѣйки единъ за-друженъ професионаленъ животъ, за да може да подготви своите членове по достоинство да излъчатъ и отидатъ въ стопанските институции да представляватъ своята професия; тя имъ учредява взаимноспомогателни каси, тя имъ учредява посмъртни каси, тя имъ дава пенсии, дава имъ помощи при болестъ. И чрезъ професионалните организации, което е най-важното — пакъ белегъ на новото време — се прилага вмѣтелството на държавата въ стопанския животъ. Професионалните организации сж, които ще излъчатъ едно ръководство за управлението, за да знае то по кой поводъ, кога и за какво да се вмѣси въ проявата на капитала, или въобще въ стопанския животъ.

В. Рашевъ: Г. министре! Само финансови тежести донесоха тия организации, нищо друго не направиха.

Н. Търкалановъ: И пенсия ще получава селякътъ. Да го знаете!

Министъръ С. Никифоровъ: Г. г. народни представители! Полезно е да се апострофира, защото господинътъ, който сега ме апострофира — извинявамъ се, че не му знамъ името — ми подказа нѣщо и, за да задоволя любопитството му, ще отговоря веднага на въпроса, който го интересува — нѣщо, което можеби щѣхъ да пропусна.

Г. Василевъ: Какъ да не го познавате? Той е търговецъ отъ Търново, виденъ човѣкъ — Владимиръ Рашевъ.

Министъръ С. Никифоровъ: За да имате, г. г. народни представители, представа за дѣлото на професионалните организации въ този моментъ, дѣло, което върви крещендо да обособи всѣки български гражданинъ въ неговата професия, по достоинство да го отпрати да се грижи за нацията, ще ми позволите много накратко да ви представя картината на организираното днесъ въ България професионално движение.

Земедѣлско-стопанските задруги иматъ организирани членове 255 хиляди.

Д. Гичевъ: Земедѣлските стопани сж 900 хиляди.

Х. Мирски: По съзнание ли сж организирани?

Министъръ С. Никифоровъ: Кого бихме, за да го накараме да се запише въ задругата? Защо приказвате така, г. Мирски?

Председателъ С. Мошановъ: Моля, това сж цифри. Когато се говорятъ цифри, и боговетъ мълчатъ. Мълчете и вие, г-да!

Министъръ С. Никифоровъ: Казахъ, че въ земедѣлско-стопанските задруги сж организирани 255 хиляди души, когато партийните земедѣлски дружби въ цѣла България имаха 74 хиляди членове.

С. Славовъ: Съ тая разлика само, че сега сж на книга.

Нѣкой отъ нар. представители: Не сж на книга.

Министъръ С. Никифоровъ: Защо ви дразни това? Това сж факти, цифри, действителностъ. Защо се дразните, че не можа да усѣе вашата политика, на земедѣлския съюзъ — да не влѣзе никой въ тия задруги? Никой не ви

послуша. (Ржкоплъскания) Въ Българския работнически съюз има организирани 150 хиляди души, а въ старата комунистическа партия членуваха всичко 36 хиляди души.

Д. Гичевъ: Това сравнение защо го правите? Работническите синдикати сж съвсем друго нщо.

Председателъ С. Мошановъ: Г. Гичевъ! Седнете си на мѣстото. Някой не Ви предизвиква. Нито г. министърътъ се обръща къмъ Васъ. Вне говорите безъ да имате думата Моля Ви се!

Д. Гичевъ: Много е важенъ въпросътъ и заслужава внимание. Азъ разбирамъ да направите сравнение съ бившите работнически синдикати, но тия професионални организации да ги сравнявате съ партията — не е умѣстно.

Х. Геренкъвлияевъ: Какво ви засѣга това Васъ, г. Гичевъ?

Председателъ С. Мошановъ: Всѣки ще си прави заключението за туй, което се говори въ Камарата.

Министъръ С. Никифоровъ: Въ Българския занаятчийски съюзъ има организирани 74 хиляди членове. Въ Българския търговски съюзъ има организирани 67 хиляди членове. Въ Индустриалния съюзъ има организирани 9.036 членове — неорганизиран нито единъ.

Д. Гичевъ: Тѣхъ съ коя партия ще ги сравните?

Министъръ С. Никифоровъ: Казахъ, че интелектуалцитѣ, хората отъ свободните професии, не сж още организирани, обаче, съгласно закона, и тѣ подлежатъ да бждатъ организирани и ще бждатъ организирани.

Г. г. народни представители! Отговарямъ на въпроса, който ми се зададе, за да ви дамъ и картината на материалното дѣло, което професионалните организации вършатъ независимо отъ идеологичната предпоставка за творческото стопанство, за което азъ ви приказвахъ.

Земедѣлско-стопанските задруги въ този моментъ иматъ въ наличност 13 милиона лева, следъ като сж раздали за помощи и отъ посмъртната каса 5 милиона лева.

С. Славовъ: Насила събрани пари.

Председателъ С. Мошановъ: (Силно звъни) Моля Ви се!

Министъръ С. Никифоровъ: Г. г. народни представители! Виждате колко е недостоенъ апострофътъ — насила сж били събрани паритѣ! Ами и да сж насила събрани, не ги яде нѣкой партисенъ щабъ, ами ги даваме за пенсии. („Браво“ и продължителни ржкоплъскания)

С. Славовъ: (Възразява нщо)

Председателъ С. Мошановъ: Седнете си на мѣстото! (Глъчка)

Министъръ С. Никифоровъ: Български работнически съюзъ — каса, наличност, фондове, пари — 2.300.000 л. Досега раздадени помощи за болести и други — 105.000 л.

Български занаятчийски съюзъ — пари, имоти, дѣловъ капиталъ 32.727.000 л.

Български търговски съюзъ въ налични срѣдства и недвижими имоти — 8.000.000 л. Учреденъ пенсионенъ фондъ и посмъртна каса — 3.000.000 л. Чрезъ подписка сж събрани за покупка на аеропланъ за българската войска 4.000.000 л. („Браво“ и ржкоплъскания)

Нѣкой отъ нар. представители: Колко милиона сж пратени? (Възразения и тропане)

Председателъ С. Мошановъ: (Силно звъни) Г. г. народни представители! Моля, азъ ще запазя реда.

Х. Георгиевъ: Г. председателю! Парламентътъ има своитѣ врагове. Тия опозиционери (Сочи налѣво) иматъ всичкия интересъ да съборятъ Парламента. Тая саморазправа е начало на анархията. Моля Ви се, Вне който имате право да запазите Парламента и неговата честъ, приложете правилника.

Х. Василевъ: Вържете го!

Председателъ С. Мошановъ: Г. Василевъ! Ако има нѣкой да се върже, не знамъ дали трѣбва да се върже този човекъ.

Нѣкой отъ нар. представители: (Къмъ народните представители въ лѣво) Недейте злоупотрѣблява съ нашето търпение!

Министъръ С. Никифоровъ: Г. г. народни представители! Казахъ за търговцитѣ, че сж събрали сумата 4 милиона лева за аеропланъ на българската войска. Трѣбва да прибавя, че тая сума отъ 4 милиона лева ще бжде допълнена въ размѣръ до 10 милиона лева за пуждитѣ на българското въздухоплаване.

Съюзътъ на индустриалцитѣ за сжщата целъ, за аеропланъ или въобще за въздухоплавателното дѣло на българската войска, преди 5—6 дни връчи на военния министъръ чекъ за 4 милиона лева. (Ржкоплъскания)

Пернишките миньори отъ това, което получаватъ, намѣриха начинъ да отдѣлятъ и тѣ два милиона лева за аеропланъ на българската войска. („Браво“ и ржкоплъскания)

И на четвърто мѣсто Индустриалниятъ съюзъ има налични суми 4.300.000 л.

Г. г. народни представители! Отъ професионалните организации сж избрани за общински съветници въ селските и градски общини отъ народа съ тайно гласоподаване 5.000 души. Наредъ съ това, по силата на закона за общинските съвети, въ тѣхъ участвуватъ по право, като представители на професионалните съюзи, 2.290 души, или всичко 7.290 организирани професионалисти участвуватъ въ общинските съвети. Това сж стопански водачи на днешна България, които творятъ благоденствието въ села и градове. (Ржкоплъскания)

Г. г. народни представители! Партийната държава не се разлага само отъ партията; тя се разлага и отъ обстоятелството, че бѣше раздѣлена на класи и съсловия. Известно ви е, че бѣха се учредили три пѣтища на действително: на капиталистическото общество, на съсловното общество и на пролетарската диктатура. Ясно е за всѣки гражданинъ, който мисли за благополучието и благоденствието на своя народъ, на своята държава, че не може по три различни пѣтища, свършено противоположни по основа, обектъ и перспективи, да се твори благоденствие. Нужно е тия три различни пѣтища да бждатъ слѣдни въ единъ пѣтъ — пѣтъ на социалното равновесие, пѣтъ на стопанската хармония. Този пѣтъ на единение, този пѣтъ на социално равновесие и стопанска хармония следватъ и ще следватъ днесъ и въ бждеще професионалните организации. (Ржкоплъскания)

Г. г. народни представители! Професионалистътъ днесъ, творецъ на материални блага, не е само техникъ въ производството, както бѣше въ партийната държава; той е стожеръ, той е ръководителъ въ стопанския животъ и затуй него го взематъ чрезъ организацията — вече полудържавни институти — да твори и ръководи. Земедѣлцитѣ-стопанинѣ днесъ, организирани въ селско-стопанските задруги, не облива само съ потъ ралото си, както бѣше въ партийната държава; търговецътъ не е само прости обмѣнителъ; работникътъ не е само носителъ на здравия мускулъ, за да чука на машината. Това сж вече творци, дейци, стопански стожери, ръководители на стопанската политика; чрезъ тѣхъ ние искаме да изземемъ цѣлата стопанска мощъ на нацията и да я хвърлимъ въ производство за прогресъ и напредъкъ. (Ржкоплъскания)

Ето, г. г. народни представители, азъ ви показвахъ идеологичното построение на нашата държава. Въ тази държава, облеганата на конституцията, отъ три години управлявана отъ правителството на министъръ-председателя г. Кыосевановъ, се твори народното благоденствие и благополучие. Твори се бърже, веско и целно. Никнатъ като глѣби общински домове, училища, здравни домове ветеринарни лѣчебници, мостове, шосета, желѣзници и пр. и пр. — до утре и пр. („Браво“ и ржкоплъскания)

Г. Василевъ: Заедно съ вашата цензура.

Министъръ С. Никифоровъ: Ето, г. г. народни представители, и цифри, за да отговоря на съмненията на този или онзи, когато азъ казвамъ, че въ България се твори ежедневно и въ темпъ напредъкъ въ минатото, за да мѣта да заключа съ думитѣ: когато цифритѣ говорятъ, не божетъ, а критикитѣ възни трѣбва да мълчатъ. (Ржкоплъскания)

Бидейки преди петъ месеца, г. г. народни представители, директоръ на Плъвенската областъ, азъ пожелахъ да видя за тия две и половина години творчеството въ Плъвенската областъ. И затова даннитѣ, които ще дамъ, се отнасятъ само за Плъвенската областъ, нѣмайки възможностъ да взема данни за другитѣ шестъ области.

Г-да! Още петъ минути моля вашето търпение да ви процитирамъ това, което е твърде интересно, като харак-

теристика, противъ която характеристика нѣма да се на-мѣри никой да каже нѣщо, защото цифритѣ ще го убо-датъ по езика.

За 56 години, отъ освобождението на България досега, водоснабдявания сѣм се строили по 7 на година, а сега се строятъ по 111 на година; общи сѣм се строили по 4 на година, сега се строятъ по 27 на година; канализации — на 2 години една, сега се строятъ по 23 на година; елек-троснабдяване — на 5 години едно, сега по 7 на година; общински домове — по 5 на година, сега по 15 на го-дина; училища — по 13 на година, сега по 29 на година; бани — на 8 години една, сега по 2 на година; кланици — на година по една, сега по 11 на година; хали — на 4 го-дини една, сега по две на година; мостове — по 7 на го-дина, сега по 77 на година. (Ржкоплѣскияния)

Правъ ли съмъ, г. г. народни представители, да кажа: когато цифритѣ говорятъ, да мълчатъ критицитѣ, които не познаватъ работитѣ! (Ржкоплѣскияния)

Нѣкой отъ нар. представители: Тѣ сега не чуватъ!

Министъръ С. Никифоровъ: Г. г. народни предстаете-ли! Ето нашето дѣло, дѣло чисто българско, дѣло нацио-нално, дѣло демократично. Ето новитѣ срѣдства, ето но-витѣ пѣтища. (Ржкоплѣскияния)

Ние служимъ съ вѣрностъ и преданостъ на царя, съ обичъ и честни грижи за България. (Ржкоплѣскияния)

Да вървимъ дружно въ разбирателство и сърдечностъ съ васъ заедно, за да пребждатъ въ шастие и благоден-ствие и царъ, и държава! (Продължителни бурни ржкоплѣ-скияния)

Председателъ С. Мошановъ: Давамъ 10 минути отидхъ.
(Следъ отидха)

Председателъ С. Мошановъ: (Звъни) Заседанието про-дължава.

Има думата г. министърътъ на земедѣлието и държав-нитѣ имоти.

Министъръ Б. Банковъ: (Заема трибуната, посрещнатъ съ ржкоплѣскияния) Г. г. народни представители! Преди всичко, дължа да изкажа моята голѣма благодарностъ на всички онѣзи ваши колеги, които вземаха думата по отго-вора на тронното слово и отдѣлиха доста мѣсто за земе-дѣлско-стопанската ни политика. Тѣ подчертаха, че дей-ствително отдаватъ голѣмо значение на многото вложени срѣдства и трудъ въ земедѣлското ни производство.

Г. г. народни представители! Винаги съмъ държалъ смѣтка за първостепенното значение на нашето земедѣл-ско производство, за нормалното развитие на цѣлкупния ни стопански животъ и съмъ винаги съ ясноото съзнание за своето мѣсто и за своя дългъ.

Въ Министерството на земедѣлието се изработи цѣ-лостна програма, целеща да подпомогне земедѣлското ни стопанство, за да се нагоди то къмъ измѣнитѣ се усло-вия на производството и пласментъ. За голѣмо съжаление, обаче, поради настѣпилитѣ тежки години на обезценяване земедѣлското производство, паричнитѣ приходи въ нашето селско стопанство силно намалѣха и стана нужда да се търсятъ начини да се съгласува размѣртъ на държавния бюджетъ съ намаленитѣ възможности на българския да-нѣкоплатецъ. Вследствие на това, намалѣха и срѣдствата, отдѣляни за нуждитѣ на Министерството на земедѣлието въ извеждане на неговата програма за работа по подобре-ние и засилване на земедѣлското производство. Въпрѣки това, подобрителната работа въ селското стопанство и домакин-ство продължава при голѣми усилия и ентусиазмъ отъ страна на моитѣ помощници. Голѣма частъ отъ постиже-нията, които е отбелязвало нашето земедѣлско производ-ство въ различнитѣ свои клонове презъ последнитѣ го-дини, като резултатъ отъ усилията на Министерството на земедѣлието, не се дължатъ на специалнитѣ кредити по бюджета, които кредити, както ви е известно, сѣмъ крайно ограничени, но главно на редица административни мѣрки и на специалното законодателство, което се създаде следъ 1934 г. у насъ и което имаше за целъ да подпомогне прѣко и косвено развитието и подобрието на нашето земедѣлско стопанство въ неговитѣ клонове на производство и на пре-работка.

Не ми е възможно да отговоря поотдѣлно на всички г. г. народни представители, които въ речитѣ си по отго-вора на тронното слово засегнаха проблемитѣ на земедѣл-ското стопанство, нито пъкъ да ви дамъ цѣлостно изложе-ние по усвоената отъ менъ политика и програма за работа по засилването и подобрието на земедѣлското производ-ство.

Дълга едно малко пояснение по казаното отъ г. Баг-ряновъ. Г. Багряновъ въ своята речъ засегна доста силно дейността на Министерството на земедѣлието, но въ раз-говоръ съ него въ кулоаритѣ ми каза, че по-голѣмата частъ отъ онова, което е казалъ като дефектъ въ полити-ката на Министерството на земедѣлието, днесъ е попра-вено.

Г. г. народни представители! Азъ ще се опитамъ да за-сегна повдигнатитѣ въпроси, като дамъ обяснение за ра-ботата, която се върши отъ Министерството на земедѣли-ето.

Г. г. народни представители! Българската земя е съ бо-гати възможности за едно разумно и доходно стопанисване. Съгласенъ съмъ, че за да се даде възможностъ на земе-дѣлския стопанинъ да използва наличнитѣ възможности за едно интензивно и разумно стопанисване, необходима е една система отъ строго обмислени, планомерно и упорито провеждани мѣрки, които да бждатъ насочени къмъ пра-вилното и пълно разрешаване на всички проблеми, които нашето земедѣлско стопанство поставя за разрешение. Тази система азъ я виждамъ очертана въ тѣсното сътруд-ничество на държавата, общественитѣ организации и лич-ната инициатива на земедѣлския стопанинъ. Личната ини-циатива на нашия земедѣлски стопанинъ, обаче, е спѣната отъ липсата на достатъчно парични срѣдства и отъ лип-сата на достатъчна подготовка и умение за едно интен-зивно стопанисване. Въ тѣзи две насоки земедѣлскитѣ стопанинѣ трѣбва да бжде подпомогнатъ, за да може да даде на своето стопанство една отговаряща на момента ерганизация и едно вѣщо ржководство. Ето защо, въ усво-ената отъ менъ програма на работа за подобрене и засил-ване на земедѣлското производство сѣмъ очертани и след-нитѣ две главни насоки: да се даде възможностъ на на-шето земедѣлско стопанство да застѣпи една правилна ор-ганизация и техника на производство, за да може по този начинъ да използва пълно, въ максималенъ размѣръ, про-дуктивнитѣ сили на земята и, съобразно наличнитѣ пазарни условия, да получи високи цени на добититѣ продукти и, на второ мѣсто, да се даде на нашия земедѣлски стопа-нинъ специална земедѣлска просвѣта, за да може той, въ-орженъ съ необходимитѣ знания и похвати, да ржководи и отправява производственитѣ процеси по единъ разу-менъ и правиленъ пѣтъ за най-рентабилното използване на обективнитѣ производствени условия и възможности. Въ връзка съ това, Министерството на земедѣлието си по-стави за целъ да работи за разрешаването на следнитѣ основни задачи:

Да увеличи производството отъ отдѣлнитѣ земедѣлски растения, както и качествено да подобри получаващитѣ се отъ тѣзи растения продукти, съ целъ да се осигури пре-храната на населението въ страната и да се увеличи до-ходитѣ му.

Да увеличи производството на фуража до размѣръ, не-обходимъ за правилното изхранване на наличния работенъ и продуктивенъ добитѣкъ, като по този начинъ даде въз-можностъ количествено да се увеличи и качествено да се подобри производството на животинскитѣ продукти у насъ.

Да задоволи нуждитѣ на мѣстната индустрия, както и на мѣстнитѣ занаяти съ сурови материали отъ растителенъ и животински произходъ.

Да увеличи и разшири производството на онѣзи про-дукти отъ земедѣлски произходъ, които цени сѣ по-ви-соки и пласментътъ на които е по-сигуренъ, както на вът-решния, така и на външния пазари, като по този начинъ подпомогне страната да се слобие съ необходимитѣ чужди платежни срѣдства чрезъ увеличаване на нашия износъ.

Да подобри условията за живѣне въ селския домъ чрезъ приучване на селското население къмъ правилно устройство на дома, поддрждане, хигиенизиране, подобре-ние храната му съ разнообразяването ѝ чрезъ домашно произведени продукти, правилно консервиране и запазени за презъ зимния сезонъ; подобрене обѣкклото на селското семейство, приучване на селското население къмъ лична и обществена хигиена и даване необходимитѣ познания на селскитѣ домакини за възпитанието на тѣхнитѣ деца.

Полагане особено голѣми грижи, г. г. народни пред-ставители, да замѣнимъ мѣстния посѣвенъ материалъ съ семена отъ по-доброкачествени сортове. За целта се съз-даде и специаленъ законъ — „Законъ за замѣняване на мѣстния посѣвенъ материалъ съ семена отъ по-доходни и доброкачествени сортове пшеници“. По силата на този за-конъ, произведениитѣ семена въ признатитѣ семепроизводни стопанства се закупуватъ отъ Дирекцията за храноизносъ съ една опредѣлена премия и, следъ като бждатъ пречи-стени и обеззаразени, се раздаватъ на земедѣлскитѣ сто-пани по обикновени цени. За правилното обмѣняване на този материалъ министерството изработи планъ, споредъ който страната се районира по отношение на новитѣ сор-

тове пшеници и се създаде една система за производство на елитни семена, за опрѣснѣването чрезъ тѣхъ на посѣвния материалъ въ семепроизводнитѣ и частни стопанства. Този законъ се проведе за първи пътъ презъ миналата година, когато Министерството на земедѣлието получи чрезъ Дирекцията за храноизносъ специаленъ кредитъ отъ четири милиона лева за премии и други нужди около изведѣнето на тази акция. Освенъ по отношение на пшеницата, министерството е положило грижи за обмѣняването на посѣвния материалъ и при други земедѣлски култури, като овеса, картофитѣ, ориза, рѣжбата, ечемика, нѣкои зеленчукови семена и пр. Благодарение на дейността на земедѣлскитѣ опитни институти въ страната и семепроизводнитѣ стопанства къмъ тѣхъ, Министерството на земедѣлието ежегодно разполага съ достатъчно количества елитни семена за посѣвъ.

Г. г. народни представители! Нагледъ този законъ на времето, когато мина презъ Министерския съветъ, остана незабелязанъ, искамъ да кажа, нагледъ не прави впечатление на нѣкоя Богъ знае какво, но ще трѣбва да ви съобща онова, което службата въ министерството дава като загуби досега отъ лошо сѣтня, отъ долнокачествено сѣтня посѣвенъ материалъ. Загубитѣ, които търпи земедѣлското производство отъ недоброкачествеността на посѣвния материалъ и плѣвелитѣ, които оставатъ саморасли на нивата, отъ това, че обработката на земята не може да се даде още идеално, възлизатъ на около 20% отъ общия доходъ на растителното производство отъ българската земя. Като се има предвидъ, че годишното зърнено производство на страната струва около осемъ милиарда лева, къмъ която сума трѣбва да се прибави още стойността на производството отъ индустриалнитѣ растения — 1.900.000.000 л., стойността на варивата и др., общата стойностъ на продуктитѣ отъ споменатитѣ растения у насъ възлиза на 10.600.000.000 л., което значи, че загубитѣ, причинени на българското растително производство отъ недоброкачествения посѣвенъ материалъ и самораслитѣ бурени въ почвата се равняватъ на около 2 милиарда лева. Два милиарда лева всѣка година се губила нашата страна отъ лошия материлъ, който ние сме засѣвали!

Т. Кожухаровъ: Г. министре! Моля Ви, говорете по-високо.

Министъръ Б. Банковъ: Ще говоря.

Взеа се мѣрки за масово обеззаразяване на посѣвния материалъ отъ мазната главня, която напаса грамадни загуби на нашето земедѣлско стопанство. Чрезъ агрономическитѣ служби сѣ раздавани ежегодно по намалени цени около 60.000 до 80.000 кгр. меденъ карбонагъ, съ което се цели обеззаразяването на семето, следъ триорирането му.

Въ резултатъ отъ тази работа, 80% отъ всичкото пшенично семе, възлизащо на около 262.000.000 кгр., се триорира, за да се отдѣли най-доброкачественото и около 75% е обеззаразено. За да може да се изведе предварителното пречистване и обеззаразяване на предназначениятѣ за посѣвъ семена въ най-широкъ размѣръ, изработи се и Министерскиятъ съветъ прие наредбата-законъ, по силата на която до края на 1940 г. въ всѣко населено мѣсто въ нашата страна ще трѣбва да се обзаведе както семечистилна, тъй и обеззаразителна станция.

Г-да! Какво сме губили отъ това, като не сме пречиствали семената? Загубитѣ отъ болести и неприятели по културнитѣ растения въ зависимостъ отъ метеорологическитѣ условия презъ годината се движатъ отъ единъ до три милиарда лева годишно. Ето още едно голѣмо зло, което е напаяло редъ години грамадни загуби на нашето земедѣлско стопанство.

Засили се работата за строежъ на тогичъта, които съ абсолютнo необходими за пълното оподзотворяване на оборския торъ и други отпадѣти въ земедѣлското стопанство. Какво сме губили отъ торъ? Загубитѣ на хранителни вещества отъ липсата на грижи за запазване на оборския торъ, ако изхождаме отъ съдържанието на азота, фосфора и калия въ него и пазарнитѣ цени на изкуственитѣ азотни, фосфорни и калиеви торове, взимайки за база изчислението на професоръ Иванъ Т. Странски за количеството на оборския торъ у насъ, възлизатъ на повече отъ 1.300.000.000 л. Вѣнски тѣзи въпроси днесъ ние ги имаме разрешени по законодателенъ редъ.

За да се даде възможностъ на стопанитѣ да усвоятъ и въведатъ препорѣчваната имъ по-добра обработка на почвата, улесни се вносътъ на земедѣлски орѣдия, като се намали адвалорното мито на сѣшитѣ. Ежегодно Министерството на земедѣлието предвижда въ бюджета си суми за подпомагане кооперации, общини и частни стопани, за набавяне на различни земедѣлски орѣдия и машини, главно плугове, брани, сѣялки и други.

Все въ връзка съ усилията си да повдигне доходността на нашата земя, Министерството на земедѣлието презъ последнитѣ години работи усилено за разширяване и подобряване на нѣкои по-интензивни култури. Презъ последнитѣ години, благодарение на приетия презъ 1934 година законъ, по силата на който търговията съ памука стана монополъ на Дирекцията за храноизносъ, гарантира се продажбата на получения памукъ и съ това ние задоволехме до голѣма степенъ нуждитѣ на нашата страна.

Въ една таблица ще искамъ да ви покажа, г. г. народни представители, какво е било производството на памука въ продължение на петъ години. Презъ 1932 г. сѣ били засѣти 138.000 декара; презъ 1934 г. — 309.000 декара; презъ 1935 г. — 352.000 декара; презъ 1936 г. — 500.000 декара и презъ 1937 г. вече отиваме къмъ 600.000 декара.

Българскитѣ индустриалци сѣ закупили за своитѣ нужди чрезъ Б. з. к. банка: презъ 1934 г. — 1.500.000 кгр.; презъ 1935 г. — 2.500.000 кгр.; презъ 1936 г. — 3.500.000 кгр. и презъ 1937 г. — 3.500.000 кгр. Следователно, за четири години ние имаме едно увеличение на засѣтата площъ съ 196%, а количеството на използвания отъ мѣстната индустрия, произведенъ въ страната ни памукъ се е увеличило съ 219.5%. За подобрене памука въ качествено отношение презъ 1937 година, както ви каза и г. министърътъ на търговията, сѣ раздадени надъ 500.000 кгр. елитни семена.

Сѣщото, г-да, сме направили и по отношение на лена-ната култура, по отношение на слънчогледа, на които нѣма да се спирамъ, понеже за тѣхъ говори г. министъръ Никифоровъ.

За насъ, обаче, представлява доста голѣмъ интересъ културата на тютюна. Министерството на земедѣлието винаги е схващало голѣмото стопанско и икономическо значение на тютюневата култура и тютюнопроизводството въ обще за страната и затова то е имало като първостепенна своя задача да работи за поощрението на това производство. За тази целъ презъ 1937 г. то създаде специална обществено-агрономична служба по тютюна. Не искамъ да кажа, че заслугата е лично моя, но азъ, като министъръ на земедѣлието, намѣрихъ, че безъ една служба днесъ специално по тютюна ние не можемъ да очакваме нѣкои по-особени, по-осезателни резултати. Давайки си добра смѣтка, че подобрието на тютюневото производство е отъ сѣществено значение за една голѣма частъ отъ българското земедѣлско население и отъ капитално значение за народното стопанство въобще, Министерството на земедѣлието презъ последнитѣ години си постави за целъ да работи за повишаване конкурентноспособността на нашето тютюнево производство чрезъ повишаване качеството на нашитѣ тютюни и чрезъ възможното най-голѣмо намаление на производственитѣ разноси на единица продуктъ. Въ връзка съ качествено подобрене на тютюна, министерството си е поставило като първа своя задача типизирането на тютюнитѣ въ отдѣлнитѣ тютюневи райони въ сортово отношение. Съ огледъ на това, презъ втората половина на 1935 г. е отпочната системна работа за замѣняване на смѣсцитѣ отъ мѣстни лошокачествени тютюневи сортове съ селекционирани такива, добити въ държавнитѣ тютюневи опитни полета. Тютюневитѣ опитни институти произвеждатъ въ необходимото количество семена отъ тѣзи сортове за посѣвъ. Това мѣроприятие на министерството се посрѣща съ възторгъ отъ населението. Презъ 1936 г. сѣ произведени 1.456 кгр. сортово тютюнево семе, когато презъ 1938 г. отиваме между 2.800—3.000 кгр. За тѣзи, които познаватъ културата на тютюна, е ясно, какви грамадни цифри съобщавамъ. Съ произведения разсадъ се задоволяватъ ежегодно нуждитѣ на около 18—20 хиляди души тютюнопроизводители, и то най-вече въ райони, които по една или друга причина не могатъ да произвеждатъ необходимия имъ разсадъ, защото намѣста има неблагоприятни климатически условия, на други мѣста има още хора не добре подготвени за отглеждането на разсадъ. Само презъ посоченитѣ три години ние сме стигнали до положението да замѣнимъ 80—90% отъ нашитѣ тютюни съ расови.

Полагатъ се грижи и за техниката при производството на тютюна. Особено внимание се отдѣля на тютюносушенето и на борбата съ болеститѣ и неприятелитѣ по него. Презъ последнитѣ две години сѣ построени, по планъ и ръководство на органитѣ на службата по тютюна, 208 тютюневи сушилни, а именно: презъ 1936 г. — 31 сушилни, презъ 1937 г. — 177, а презъ 1938 г. службата работи за построяване на още 300 сушилни.

Органитѣ на министерството устройватъ курсове въ селата, въ които ухватватъ стопанитѣ-тютюнопроизводители върху правилното извършване на домашната изработка и правилното съхранение на тютюна.

Освенъ за изброенитѣ култури, министерството работи системно за разширение и качествено подобрене и на онѣзи интензивни култури, които напоследъкъ намиратъ

добър пазар, каквато е културата на ягодите. През 1931 г. сме имали засėti сь ягоди 1.080 декара, които сж дали производство 339.000 кгр.; през 1932 г. — 1.307 декара и 649.300 кгр. ягоди; през 1933 г. — 2.601 декари сь 1.389.500 кгр.; през 1934 г. — 3.208 декара сь 1.706.500 кгр.; през 1935 г. — 4.140 декара сь 1.986.300 кгр.; през 1936 г. — 12.165 декара сь 4.196.423 кгр.; през 1937 г. — 15.400 декара сь 6.027.775 кгр.; през 1938 г. — 17.000 декара, които ще дадат едно производство, което вброятно ще надхвърли осем милиона килограма

(Председателското мѣсто заема подпредседателът г. Димитър Пешевъ)

Доста голѣм интересъ представлява за насъ, г. г. народни представители, и фуражното производство. Особени грижи се полагатъ за увеличение на фуражното производство въ връзка сь организираната системна работа за подобрене на скотовѣдството. Извънредно много усилия се полагатъ за разширение площта на фиевата смѣсь, люцерната, еспарзетата, фуражната царевица, кръмното цвекло и др. Независимо отъ постоянната и настойчива пропаганда въ това отношение, министерството достига ежегодно въ разкитъ на бюджетнитѣ възможности, известни количества семена, които раздава на земеделцитѣ по намалени цени.

Все сь целъ да се увеличи и подобри фуражното производство, предприето е, особено въ полубалканскитѣ и балкански райони, подобрене на естественитѣ ливади и пасищата, като въ тия мѣста изпращаме и тревни смѣски за затревяване.

Министерството е взело мѣрки да намали загубата отъ разпиляването на зърното при машинната вършитба — засѣгамъ тѣзи въпроси, г-да, защото се повдигнаха отъ нѣкои г. г. народни представители — чрезъ създадената наредба-законъ за използване земеделскитѣ машини и двигатели въ земеделското стопанство, като до вършитба се допускатъ само напълно исправни машини.

Д. Гичевъ: (Казва нѣщо)

Председателствуващъ Д. Пешевъ: (Звъни) Нѣма да допустна никакви прекъсвания!

Министъръ Б. Банковъ: Ние дадохме възможност на нашия земеделско-стопанинъ въ едно непродължително време да прибере своята реколта.

Сѣщо така доста много грижи се полагатъ, г. г. народни представители, и въ областта на овощарството. Много и системни грижи се полагатъ за разширение площта на овощнитѣ градини. Ежегодно на земеделскитѣ стопани се раздаватъ на достъпни цени по около 500 хиляди броя овощни дръвчета отъ подобрени, подходящи видове и сортове, произведени въ държавнитѣ овощни разсадници.

Г. Гичевъ! Бихъ желалъ спокойно да Ви чуя, какво искате?

Д. Гичевъ: Казахте, че чрезъ земеделскитѣ машини, чрезъ вършачкитѣ, ще се избѣгне разпиляването на зърното при събирането на реколтата. Азъ казвамъ, че този резултатъ нѣма да бѣде много ефикасенъ, ако вашиятъ колега, г. министърътъ на финанситѣ, не направи нужното да се снабдяватъ тѣзи хора сь по-евтино гориво!

Министъръ К. Гуневъ: Сь чуждо гориво!

Д. Гичевъ: Чуждото гориво е евтино, но вие го поскѣпвате.

Министъръ К. Гуневъ: Желаете ли да оставимъ българскиятъ работникъ да бѣде измѣстенъ?

Д. Гичевъ: Какъ ще бѣде измѣстенъ! Не българскиятъ работникъ ще измѣсти вършачката! Имате ли представа за тази работа?

Министъръ К. Гуневъ: Въпросътъ бѣше за трактора.

Д. Гичевъ: Въпросътъ бѣше за вършачката, не за трактора.

Министъръ К. Гуневъ: При вършачката търговецътъ ще плати.

Министъръ Б. Банковъ: Г. Гичевъ! Въпросътъ е изчерпанъ, той се почти разрешава и вѣрвамъ, че и вие ще останете доволенъ отъ неговото разрешение.

Г. г. народни представители! Ще ви съобща нѣкои цифри, за да видите, какво е изразходвано въ миналото за обзавеждането на овощнитѣ разсадници, или по-право, за тѣхното поддържане. Така, презъ 1935 г. сж изразходвани

6.214.000 л.; презъ 1936 г. — 6.588.000 л. и презъ 1937 г. — 6.450.000 л.

Въ миналото, ако вземемъ за база 1930 г. за сжщата целъ сж разходвани около 8 1/2—9 милиона лева. Отъ това се вижда ясно, че въ последнитѣ години, макаръ че разходитѣ на държавнитѣ разсадници сж значително намалѣли, това не е попрѣчило на тѣхната работа, а точно обратнo. Сь повече усърдие сме получили повече резултати, което ще се види и отъ следната таблица за произведенитѣ облагоуородени овощни дръвчета: презъ 1933 г. — 349.000 дръвчета; презъ 1934 г. — 350.000; презъ 1935 г. — 576.000; презъ 1936 г. — 652.000; презъ 1937 г. — 744.000.

Отъ това е лесно да се разбере, че за последнитѣ две години сж създадени толкова комплектни овощни градини, колкото въ миналото сж създадени за десетки години. Ще трѣбва, г. г. народни представители, за да не ви отнемамъ времето, да бѣда по-кратъкъ, но не мога да не цитирамъ пасажи отъ таблицитѣ: презъ 1927/28 г. сж създадени 2.116 декари градини, презъ 1930/31 — 7.280 декари, презъ 1936/37 — 56.300 декари. За правилното използване на овощнитѣ плодове въ последнитѣ две години министерството е раздалъ помощи и сж били построени презъ 1936 г. 42 сушилни. И презъ 1937 г. министерството сжщо поощрява построяването на тия сушилни.

Не безъ значение е, г-да, и градинарството. Никога досега нашето градинарство и зеленчуково производство не е било така насърчено и увеличено, както въ последнитѣ години. Благодарение на закона за насърчение на градинарството, който разрешава безмитния вносъ на всички по-важни материали за нужното производство на разсади и преработването и използването на зеленчуковитѣ продукти, презъ последнитѣ години сж внесени десетки хиляди каси безмитни стѣкла за парници. Презъ 1932/33 г. сж внесени 15 каси, а въ 1937 г. — 18.000 каси. Това показва, какви голѣми размѣри е взело производството на ранни зеленчуци, които за последнитѣ години достигатъ 60—70.000 декара — цифра, която никога не е достигана досега у насъ. Земеделската ситна станция въ Пловдивъ е раздала семена отъ подобрени сортове зеленчуци за засаждане на десетки хиляди декари градини. Въ резултатъ на везитѣ мѣрки ние можахме да използваме очертанитѣ се напоследъкъ възможности за износъ на зеленчукъ, който се развива доста бързо.

Мога, г. г. народни представители, за примѣръ да ви посоча онзи износъ, за който тѣй много се говори въ миналото — доматитѣ. Презъ 1934 г. — имало е причини да не се изнася, не сме познавали пазаритѣ — изнесени сж само 218.000 килограма, а презъ 1937 г. изнесохме 7.000.000 килограма. Виждате, инициатива навреме подхвърлена и реализирана, само следъ 3—4 години дава много хубави резултати.

Лозарството, г-да, за насъ сжщо представлява голѣма важностъ. Уреди се сь законъ засаждането на лози отъ десертни сортове само на подходящи за целта мѣста и се ограничи засаждането на винени сортове, докато се изживѣе сжществувашото сега затруднение въ винопроизводството. Въ правилника за приложението на този законъ се опредѣлиха сортоветѣ винени грозда, които могатъ да се засаждатъ въ различнитѣ лозарски райони.

Азъ съмъ на мнение, г-да, че въ закона за лозарството ще трѣбва да станатъ известни промѣни, макаръ че въ сжщия този законъ е казано, че нови посадения не могатъ да се правятъ на повече отъ 2—3—5 декара, въ зависимостъ отъ това, кои мѣста ще се насаждатъ сь тѣзи лозови култури.

Но повдигна се вториятъ въпросъ: какво ще стане сь онѣзи лози 100—150—200—300—400 декари, които сж вече посадени и сж ползуванати за господа собственицитѣ на тѣзи лози? Вѣрно е, десертнитѣ грозда представляватъ за насъ, поне за сега, доста голѣмъ интересъ, доходътъ отъ тѣхъ е много голѣмъ и мисля, че по законодателенъ пътъ ще се наложи да разрешимъ този въпросъ.

Сжщо, г-да, се полагатъ доста голѣми грижи въ областта на винарството. Поради това, че настѣпи общата стопанска криза, тя даде и въ този отрасълъ известно неблагоприятно за насъ отражение. На винарството помагаме дотолкова, доколкото имаме възможностъ, чрезъ Земеделската банка, сь построяването на кооперативни изби.

Полагатъ се доста голѣми грижи, г. г. народни представители, и въ областта на бубарството. Въ областта на бубарството стигнахме до положение, не само да задоволяваме нашитѣ нужди отъ коприна, но дори произведенитѣ, добити отъ коприна, въ много случаи да ги намираме на по-евтина цена отъ произведенитѣ, внесени отъ вън и то не вече отъ естествена коприна, а отъ изкуствена коприна.

Г. г. народни представители! Ще искамъ да ви занимамъ съ скотовъдството. Въ тази областъ презъ последнитѣ нѣколко години Министерството на земедѣлното и държавнитѣ имоти разви една широка и планомерна дейностъ, която дава вече своитѣ резултати.

Д-ръ Н. Найденовъ: Която не дава никакви резултати.

Министъръ Б. Банковъ: Скотовъдството въ нашата страна представлява единъ отъ основнитѣ стълбове на нѣщото земедѣлко стопанство и сѣ полагани особени грижи за неговото развитие и подобрене.

Преди всичко, министерството постави своята подобрителна работа въ тази областъ на една завидна висота, както въ организационно, тъй и въ техническо отношение. Създадохъ се редица законоположения и правилници, като: наредбата-законъ за създаване фондъ „Подобрене на скотовъдството“, наредбата-законъ за създаване фондъ „Подобрене на птицевъдството“, наредбата-законъ за преработка на млѣкото и редъ други закони-наредби, съ които целимъ, първо, да регулираме отношенията между онѣзи, които произвеждатъ, и онѣзи, които иматъ нужда отъ произведенията.

На пръвъ планъ министерството е имало грижата за подобрене на говедовъдството, на което е гледало като на единъ отъ най-важнитѣ клонове на скотовъдството. То е съсредоточило своята работа по подобрене на говедовъдството предимно въ развъдната областъ на българското сиво говедо, по порѣчието на рѣкитѣ Искъръ, Витъ, Осъмъ и Росица. Вървамъ, г. г. народни представители, онѣзи отъ васъ, които сѣ отъ тѣзи краища, сѣ имали случаи да видятъ хубавото създадено говедо. Доколко то може да се сочи за примѣръ личи отъ факта, че пазари за него има вече въ Гърция, Турция, Ромъния и по-далечнитѣ отъ насъ страни.

Д. Гичевъ: Хемъ за мжжкитѣ.

Министъръ Б. Банковъ: Все благодарение на тази контрола ние успѣхме да снабдимъ почти всички общини на страната съ добре подобрени мжжки разплодници.

Нѣкой отъ нар. представители: Говерете по-високо, г. министре.

Министъръ Б. Банковъ: Съ удоволствие, г-да, но не мога. Какво да правя. Затова ви моля, ако обичате, пазете тишина, за да можете да чувате.

Д-ръ Н. Сакаровъ: На Васъ има такава тишина, каквато на другитѣ нѣма.

Министъръ Б. Банковъ: Г-да! Не безъ значение за насъ е птицевъдството, нагледъ дребенъ отрасълъ въ нашето земедѣлко стопанство, но който има голѣмо икономическо значение, както за отдѣлнитѣ земедѣлски стопанства, тъй и за народното ни стопанство. И днесъ яйцето на село играе ролята на размѣнна монета. Износътъ на яйца и птици въ чужбина представлява единъ отъ най-голѣмитѣ и сигурни източници на чужда валута

Д. Гичевъ: Защо тази година тождова наматъ?

Председателствуващъ Д. Пешевъ: (Звъни) Недейте прекъсва!

Министъръ Б. Банковъ: Благодарение на плановата дейностъ на министерството за подобрене на птицевъдството, която се сочи, като образецъ и въ други страни, ние имаме вече значителни придобивки въ тази областъ. Министерството е усвоило системата на съсредоточване дейността си въ тѣй нареченитѣ избрани птицевъдни села, броятъ на които презъ тази година е вече 50, прѣснати изъ всички краища на страната. Въ тѣзи села министерството провежда редица мѣроприятия: подпомага строежа на типови, удобни и хигиенични кокошарници, закупува и раздава заемообразно на земедѣлскитѣ стопани расови яйца, ярки и пѣтли за разплодъ, предприема замѣната на всички мѣстни пѣтли съ расови въ цѣли села, подпомага постройката и обзавеждането на типови селски люпилни за пилета, устройва курсове по птицевъдство, изложби и конкурси за признаване отъ държавата на развъдни стопанства. Г-да! Не изпускаме изъ очи да подпомагаме птицевъдството. Докато въ 1935 година е имало само една обществена люпилна за пилета, въ гр. Кюстендилъ, днесъ имаме 36 люпилни.

Въ резултатъ на тази системна и настойчива работа на министерството, вие, г. г. народни представители, може

да видите нѣщо, което не бихте могли да наблюдавате дори и въ най-напреднатитѣ страни на Европа. Въ цѣло село се отглежда само една птича раса, всѣко стопанство е снабдено съ модеренъ кокошарникъ, съ построена и обзаведена люпилна за изкуствено излюпване на пилетата. Дадено село се взема за отглеждане само на легхорни и т. н.

Г. Василевъ: И на плимутроци.

Министъръ Б. Банковъ: Нѣма съмнение, че ако министерството разполагаше съ повече кредити за подобрене на птицевъдството, можеше да се стигне до по-добри резултати. Тукъ е мѣстото, г-да, макаръ че г. д-ръ Найденовъ направи опитъ да ме апострофира, да подчертая, че благодарение голѣмитѣ грижи, които се полагатъ отъ страна на ветеринарната служба, ...

Д-ръ Н. Найденовъ: Благодарение никаквитѣ грижи, съ скотовъдството е ликвидирано. У насъ и кокошки нѣма, г. министре.

Председателствуващъ Д. Пешевъ: (Звъни)

Министъръ Б. Банковъ: ... нашитѣ произведения отъ животински произходъ, нашитѣ животни намѣриха пласментъ на чуждитѣ пазари.

Д-ръ Н. Найденовъ: У насъ животно вече нѣма — не съществува.

Председателствуващъ Д. Пешевъ: (Звъни)

Министъръ Б. Банковъ: Не безъ значение за васъ, г. г. народни представители, е да знаете, въ какво положение се намира нашето горско народно стопанство. Благодарение голѣмитѣ грижи, полагани въ това отношение — ще ви цитирамъ само фактитѣ — имаме произведенъ дървенъ строителенъ материалъ отъ държавни гори въ хиляди пѣтни куб. метра: въ 1933 г. — 214; въ 1934 г. — 241; въ 1935 г. — 293; въ 1936 г. — 361; въ 1937 г. — 421. Имъ сѣ други думи, за четири години производството за добиване строителенъ материалъ отъ държавнитѣ гори е почти удвоено.

Същото става и съ добиване на горивни материали. Презъ 1933 г. сме имали 246 хиляди пространствени куб. метра; презъ 1934 г. — 350; презъ 1935 — 408; презъ 1936 — 591; презъ 1937 — 600. Както вижате тукъ, добиването на горивни материали почти е утроено.

Г-да! Не безъ значение ще бѣде за васъ да знаете и какво сѣ давали горитѣ въ продължение на четъ години. Въ 1933 г. сѣ получени отъ горитѣ 49 милиона лева; въ 1934 г. — 57 милиона лева; въ 1935 г. — 65 милиона лева; въ 1936 г. — 91 милиона лева; въ 1937 г. — 135 милиона лева.

Какво е дадено отъ държавата на планинското население за плащане труда, като работа? Презъ 1933 г. — 14 милиона лева; презъ 1934 г. — 27 милиона лева; презъ 1935 г. — 42 милиона лева; презъ 1936 г. — 47 милиона лева и презъ 1937 г. — 96 милиона лева. (Ржкоплѣскания)

Д. Гичевъ: Все пакъ вие знаете, че ...

Председателствуващъ Д. Пешевъ: (Силно и продължително звъни) Не Ви давамъ думата, г. Гичевъ!

Д. Гичевъ: Това е много важенъ въпросъ.

Председателствуващъ Д. Пешевъ: Не можете да задавате въпроси, когато министъръ говори. Всѣки народенъ представителъ е длъженъ да слуша, когато министъръ говори. Не може въ такъвъ моментъ да му задавате въпроси и да го прекъсвате. Това е нарушение на правилника. Това е елементарно правило.

Д. Гичевъ: (Възражава)

Председателствуващъ Д. Пешевъ: Нѣмате думата, г. Гичевъ! Седнете си на мѣстото. (Пререкания между Д. Гичевъ и д-ръ П. Кюсеивановъ) (Звъни силно и продължително) Нѣмате думата, г. Гичевъ! Седнете си на мѣстото!

Д. Гичевъ: Държавата не бива да има за целъ само да печели. Държавата има и социална задача — тя трѣбва да промишлява и за поминѣка на бедния селянинъ. Това искахъ да кажа. (Ново пререкание между Д. Гичевъ, д-ръ П. Кюсеивановъ и др.)

Председателствуващъ Д. Пешевъ: (Звъни продължително) Азъ ще въдворя реда, г-да!

Г. Петровъ: Стига сте звънѣли, г. председателю!

Председателствуващъ Д. Пешевъ: Моля, недейте се бърка въ работата ми.

Моля, г. Гичевъ! Направихъ Ви два пѣти предупреждение. Ще Ви направя още единъ пѣти предупреждение и следъ това ще приложя правилника.

Д. Гичевъ: Когато изпълнявамъ моя дългъ, можете да правите каквото щете.

Председателствуващъ Д. Пешевъ: Г. Гичевъ! Права Ви трети пѣти предупреждение.

Д. Гичевъ: Голѣмо изкуство!

Председателствуващъ Д. Пешевъ: Г. г. народни представители! Понеже ще предложа изключване на г. Гичевъ, давамъ му думата за петъ минути за лично обяснение.

Петко Стояновъ: Я го изключете направо!

Председателствуващъ Д. Пешевъ: Имате думата, г. Гичевъ.

Д. Гичевъ: Г. г. народни представители! По поводъ изложението, което г. министърътъ прави по горската политика, която се води понастоящемъ въ Министерството на земедѣлието, искахъ да обърна вниманието на г. министра и да го предизвикамъ да се изкаже и по другъ единъ важенъ въпросъ. Не е важно само, какви приходи сѣ постигнали въ държавното съкровище отъ българскитѣ гори, но че държавата трѣбва да има и друга задача освенъ задачата си да печели — да положи грижи за поминѣка на планинското население . . .

Нѣкой отъ нар. представители: Това се знае.

Председателствуващъ Д. Пешевъ: (Звъни) Моля, г-да, да слушате спокойно.

Д. Гичевъ: . . . и че това ще стане, като сега непоносимо високитѣ тарифни такси бждатъ намалени. Азъ съмъ убеденъ, че г. министърътъ можеше да даде едно обяснение, което да освѣтли въпроса. И азъ съжалявамъ, че г. председателятъ разбира своята длъжностъ само въ това, да не позволява нито едно дори умѣстно запитване и напоминовение да бжде направено на който и да е ораторъ. Вие не можете да отречете, г. председателю, че азъ тука нито правя шикани, нито правя подмѣтане, нито правя подхвърляне, нито провокирамъ непрекъснато оратора, за да му отнемамъ възможността да се изкаже, но съ всичката сериозностъ на единъ народенъ представителъ, който иска да бждатъ сложени въпроситѣ и освѣтлени всестранно, правя известни напоминовения, съ разрешение, дори съ молба, министърътъ да приеме да отговори на това, което искамъ. Вие ако смѣтате, че по този начинъ азъ нарушавамъ своя дългъ и че имате властъ да налагате санкции, наложете ги. То остава за Ваша смѣтка.

Председателствуващъ Д. Пешевъ: Г. г. народни представители! Следъ като на три пѣти азъ направихъ напомниение на г. Гичевъ, че той не може систематически да прекъсва г. министра, когато той говори, г. Гичевъ не обърна внимание на моитѣ предупреждения. Азъ ви моля, съгласно чл. 82 отъ правилника за вътрешния редъ, да се съгласите да бжде изключенъ за две заседания. (Силни възражения)

Който е съгласенъ народниятъ представителъ Димитъръ Гичевъ да бжде изключенъ временно, за две заседания, моля, да вдигне ръка. Мнозинство. Събранието приема. (Силни възражения и тропане по банкитѣ)

Министъръ Б. Банковъ: Г. г. народни представители! Въпросътъ, който се повдига, за горската политика, не може да се изчерпи съ едно обяснение въ минута—две—три между мене и г. Гичевъ. Ще моля г. Гичева да ми даде възможностъ при втори случай да дамъ обяснения за оная политика, която провеждамъ като горска политика чрезъ Министерството на земедѣлието.

Д. Гичевъ: Азъ нѣмамъ вече думата, защото г. председателятъ обяви меншеството за болшинство — за моето изключване.

Д-ръ Б. Даскаловъ: Това не е справедливо.

Министъръ Б. Банковъ: Г. г. народни представители! Искамъ да ви кажа нѣколко думи за подобрието храната и обѣклото на селското население.

Между многобройнитѣ грижи на селското население въ борбата му за преодоляване трудноститѣ на живота, съществено мѣсто е заемала винаги грижата за изхранването и обличането. Тази грижа отъ день на день става все по-голѣма, защото силниятъ прирастъ на населението и развитието на живота увеличаватъ ежегодно нуждитѣ на населението, а еднообразното и примитивно още производство на голѣма частъ отъ земеделскитѣ стопанства не е въ състояние да му даде необходимитѣ разнообразни сурови хранителни и предилни материали, нито пъкъ достатъчно парични срѣдства, за да може да подобрява както храната, така и обѣклото си. И за това грижитѣ на населението въ това направление ставатъ грижи и на държавата, а проблемътъ за изхранването и обличането на населението — голѣмъ държавенъ проблемъ, разрешаването на който трѣбва да се следва чрезъ система отъ добре обмислени, планомерно и упорито провеждани държавни мѣрки.

Искамъ да спомена и нѣколко думи за земеделското образование. За да се ускори земеделско-стопанския напредѣкъ въ страната ни, за който толкова много се говори туку, на земеделското население сѣ необходими специални познания по земедѣлното и отраслитѣ му. Въ това отношение министерството полага особени грижи, като за целта въ настоящия моментъ то поддържа 180 земеделски училища. Тия училища, обаче, не сѣ само институти за даване просвѣта, тѣ сѣ особенъ видъ обществено-агрономическа служба, намираща се непосредствено до самитѣ селски стопанства и домакинства, и тѣ даватъ бърза и ефикасна агрономическа помощъ на населението. Голѣмитѣ задачи по подобриение храната и обѣклото на селското население, създаване удобни и хигиенични жилища за живѣене, превъзпитание на подрастващото поколѣние въ духъ на трудолюбие и любовъ къмъ земята и дома, трансформацията и рационализирането на земеделското стопанство и пр. сѣ възложени именно на тѣзи институти — допълнителнитѣ земеделски училища.

Въ това отношение можемъ да се похвалимъ, че сме налучкали правия пътъ и че държимъ първенство не само между нашитѣ съседы, а сме изпреварили много други, близки и далечни страни. Единъ виденъ чужденецъ — председателтъ на международното бюро на аграръ-икономиститѣ г. Елмхърстъ, който миналата година бѣше гостъ на България, изказа своето възхищение отъ организацията на нашитѣ допълнителни земеделски училища и споредъ неговитѣ думи, ония народи, които телѣрва ще преустройватъ своето земеделско образование, трѣбва да дойдатъ въ България и да видятъ нейнитѣ допълнителни земеделски училища и постигнатитѣ резултати, за да се поучатъ.

Г. г. народни представители! Повдигна се сѣщо въпросъ, доколкуто си спомнямъ отъ уважаеми г. Търкалановъ, за подкрепата, която Б. з. к. банка дава на земеделскитѣ стопани. Азъ намирамъ, че за сега Б. з. к. банка не е изпълнила въ достатъченъ размѣръ своитѣ задължения къмъ онѣзи земеделски стопани, които сѣ имали нужда отъ нейната помощъ. Но допускамъ, вие ще имате възможността по-късно да се занимаете и съ този въпросъ, който въроятно ще трѣбва да се разреши по законодателенъ редъ.

Въпрѣки положенитѣ много грижи отъ Министерството на земедѣлието, уважаеми г. г. народни представители, ключътъ за разрешението проблема на българското село е въ вашитѣ ръце. Затова дайте ценното си съдействие, чрезъ коравия народенъ трудъ да манифестираме величието на българския духъ и да отредимъ свѣтло бждеше на родината. (Ръкоплѣскания)

Председателствуващъ Д. Пешевъ: Г. г. народни представители! Понеже времето е напреднало и нѣма възможностъ да се изкаже още единъ отъ г. г. министритѣ, ще трѣбва да преустановимъ заседанието и да определямъ дневния редъ за следното заседание.

Д. Гичевъ: Часътъ е седемъ. Какво напреднало време?!

Г. Петровъ: Г. председателю! Моля Ви въ връзка съ вота на Събранието. Азъ протестирамъ, че при този очевиденъ вота се обявява болшинство. Може ли такова нѣщо? Вие надхвърлихте . . .

Председателствуващъ Д. Пешевъ: (Звъни)

Г. Петровъ: Това е недостойно за Народното събрание!
Председателствувашъ Д. Пешевъ: Моля, г. Петровъ! Нѣмате думата.

Д-ръ Б. Даскаловъ: Г. председателю! Повторете гласуваното! Да гласуваме още единъ пътъ.

Председателствувашъ Д. Пешевъ: Който е съгласенъ за следващото заседание, въ вторникъ, 5 юлий, да имаме дневенъ редъ:

1. Първо четене отговора на тронното слово — продължение разискванията, и

2. Докладъ на комисията по провѣрка на изборитѣ, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство. Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 18 ч. 50 м.)

Председателъ: **СТОЙЧО МОШАНОВЪ**

Подпредседателъ: **ДИМ. ПЕШЕВЪ**

Секретари: { **М. ЯНЧУЛЕВЪ**
Д-РЪ Н. НАЙДЕНОВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**

(Къмъ речта на министъръ С. Никифоровъ — стр. 511)

ТАБЛИЦА

за постъпленията и продажбитъ на пшеница по реколтни години

Години	закупено количество		Основна по-купна цена	П Р О Д А Ж Б И				Реализирана печалба	Реализирана загуба
	килограми	л е в а		и з н о с ъ		вътрешна консомация			
				килограми	л е в а	килограми	л е в а		
1930	154.634.797	582.840 127	4.—	134.529.725	330.637.662	5.264.266	17.536.013	—	343.975.782
1931	496.078.146	1.514.651 341	3.40	316.759.380	651.078.270	155.330.663	571.733.104	—	586.289.917
1932	78.062.335	193.527.469	2.70	70.924.572	174.228.802	3.728.147	9.556.471	—	37.336.945
1943	261.119.152	619.345.969	2.70	102.320.000	159.394.266	133.828.722	483.982.449	17.702.881	—
1934	281.627.535	859.543.264	3.20	10.067.670	17.015.619	255.612.842	996.149.775	47.987.636	—
1935	322.824.284	955.502.818	3.—	42.182.034	85.186.186	230.086.911	887.415.967	10.986.733	—
1936	551 560.625	1.621.713.451	3.—	223.495.258	638.269.505	290.338.606	1.124.799.672	46.251.832	—
1937	563.121.589	1.664.776.700	3.20	162.593.044	513.375.924	207.583.833	789.023.163		всрочно 20.000.000 до 30. IV. 1938 г.

Забележка. Загубитъ за 1930 и 1931 реколтни години сж въ бонове.

СРЪДНИ ЦЕНИ НА ИЗНОСА ПО РЕКОЛТНИ ГОДИНИ

Продава		ПШЕНИЦА	
реколта	1930	2.457	лв.
"	1931	2.055	"
"	1932	2.456	"
"	1933	1.557	"
"	1934	1.690	"
"	1935	2.019	"
"	1936	2.855	"
"	1937	3.157	"

до 30. IV. 1938 год.

**РАЗНОСКИ
ПРИ ПОКУПКА ОТЪ ДИРЕКЦИЯТА**

Наемъ и персоналъ	5.03	стотинки
Комисиона (чисто б на агентъ)	12.61	"
Навло	12.91	"
Кринина	0.74	"
Магазинажъ	8.36	"
Осигуровка	0.31	"
Лихви на Б. з. к. банка	4.64	"

Всичко 44.60 стотинки

СРЪДНИ ПРОДАЖНИ ЦЕНИ НА ПШЕНИЦАТА ПО РЕКОЛТНИ ГОДИНИ

Купува		Продава	
		„ВЪТРЕШНА КОНСОМАЦИЯ“	
1930 година	4.—	3.331	лева
1931 "	3.40	3.680	"
1932 "	2.70	2.563	"
1933 "	2.70	3.616	"
1934 "	3.20	3.897	"
1935 "	3.—	3.856	"
1936 "	3.—	3.855	"
1937 "	3.20	3.795	"

до 30. IV. 1938 год.

ЦЕНИ НА ФУРАЖНИТЪ ХРАНИ

ЦАРЕВИЦА		франко шлепъ дунавско пристанище	
февруарий	2.25 — 2.45		
мартъ	2.19 — 2.50		
априлъ	2.35 — 2.60		
май	2.52 — 2.96		

ЕЧЕМИКЪ		вътрешни цени	
февруарий	2.90 — 2.95	ф/ко сиф.	
мартъ	2.92 — 3.—	"	
априлъ	3.— — 3.40	"	
май	3.03 — 3.95	"	

ОВЕСЪ		вътрешни цени	
февруарий	3.11 — 3.16	ф/ко сиф.	
мартъ	3.20 — 3.30	"	
априлъ	— — —	"	
май	3.— — 4.22	"	

ТРИЦИ		франко вагонъ морско пристанище	
януарий	2.17		
февруарий	2.12		
мартъ	—		
априлъ	2.19		
май	2.19		

ИЗНОСЪ ОТЪ БЪЛГАРИЯ

НА ПО-ВАЖНИТЪ ВИДОВЕ СТОКИ ПРЕЗЪ 1935, 1936 И 1937 ГОДИНИ

№ по редъ	Наименование на стокитъ	1935 година		1936 година		1937 година	
		килограми	л е в а	килограми	л е в а	килограми	л е в а
1	Грозде прѣсно	33.995.576	248.456.203	23.159.362	190.930.566	35.991.345	239.323.639
2	Ягоди прѣсни	—	—	99.821	1.037.026	146.281	1.967.910
3	Ягодовъ пулпъ	272.842	1.967.613	1.861.691	18.976.000	3.079.665	35.086.538
4	Кайсии прѣсни	93.525	845.256	4.000	40.000	219.041	2.151.200
5	Пулпъ отъ кайсии	—	—	7.190	50.900	662.293	8.747.475
6	Малиновъ и кайсневъ пулпъ	—	—	24.871	265.390	87.675	1.363.150
7	Ябълки прѣсни	4.885.615	32.051.089	4.561.425	38.685.018	332.713	2.410.830
8	Сливи прѣсни	1.644.440	5.506.127	3.215.276	10.116.963	125.031	302.310
9	Праскови прѣсни	785	7.936	47.904	469.790	50.779	519.800
10	Черешки прѣсни	27.987	225.766	26.607	267.885	—	—
11	Дюли прѣсни	21.933	132.637	188.272	1.230.145	57.960	426.632
12	Дини и пъпеша	244.252	649.113	62.020	185.085	5.700	28.215
13	Сливи сушени или печени	9.893.446	104.759.720	5.558.731	61.837.317	3.567.617	39.833.331
14	Плодове сушени и непоименовани другаде	35.377	253.136	99.399	902.193	88.159	941.480
15	Орѣхи	3.050.663	29.382.655	3.287.092	38.845.460	2.605.562	28.878.591
16	Орѣхови ядки	53.288	1.759.298	96.807	3.107.110	60.956	2.300.325
17	Бадеми	15.997	166.762	7.154	194.400	291.783	5.789.592
18	Плодови костилки	53.872	575.677	25.971	332.173	39.860	413.975
19	Домати прѣсни	2.545.259	10.495.799	4.200.805	20.810.748	7.039.900	20.171.932
20	Доматено пюре	48.895	604.104	141.370	1.493.725	515.215	5.773.162
21	Пиперки прѣсни	688.403	2.526.376	616.443	3.753.783	280.253	1.777.707
22	Пиперки сушени	7.348	124.347	7.700	138.700	7.301	117.052
23	Сини патладжани	2.245	6.967	4.309	27.620	4.010	58.650
24	Спанакъ	—	—	12.550	44.265	—	—
25	Краставици	—	—	6.371	64.310	5.460	17.360
26	Червенъ лукъ (кромидъ)	17.250	21.350	287.680	622.465	64.435	68.878
27	Бѣлъ лукъ (чесънъ)	20.165	260.966	21.771	273.115	38.596	107.027
28	Арпаджикъ за посѣвъ	59.960	513.293	103.804	549.915	49.676	458.580
29	Гъби и сушени зелецъци, непоименовани другаде	34.564	472.364	114.742	2.310.937	149.157	4.304.600
30	Зелецъци консервирани въ масло, оцетъ и др.	26.459	236.533	61.627	517.080	417.975	3.348.845
31	Червенъ пиперъ	21.820	274.322	13.198	160.396	182.218	2.419.989
32	Слънчогледово масло	2.032.341	19.789.045	3.063.854	45.964.981	5.545.101	62.108.016
33	Кюспета	27.963.318	47.129.177	48.685.480	89.343.027	44.887.928	97.308.528
34	Розово масло въ кгр.	1.671	44.540.200	1.864	46.079.036	2.179	54.255.410
35	Ментово масло	4.478	2.271.057	9.634	5.215.326	28.744	15.424.230
36	Билки, медицински корени и др.	9.280	234.459	36.915	1.435.378	56.274	4.911.116
37	Липовъ цвѣтъ	—	—	—	—	23.266	821.303
38	Вино въ бѣчви	72.983	442.290	173.624	959.369	28.190	255.000
39	Спиртъ обикновенъ	157.685	976.812	44.041	388.300	3.460	27.667
40	Едъръ рогатъ добитъкъ	1.338	3.924.000	1.240	4.933.000	1.373	5.034.000
41	Дребенъ добитъкъ	3.329	76.000	—	—	120	40.000
42	Свине живи бр.	1.083	—	12.754	—	29.425	—
43	Кокешки живи бр.	142.780	1.971.035	1.964.113	34.394.905	4.387.752	84.678.971
		1.164.344	—	293.204	—	798.692	—
		1.469.267	34.570.723	399.452	10.426.023	1.015.324	27.601.857
44	Кокошки заклани	3.200.896	97.276.427	3.728.476	125.703.118	4.766.554	151.558.464
45	Домашни птици заклани (безъ кокошки)	512.075	16.243.389	636.956	19.425.660	618.038	17.203.879
46	Меса прѣсни отъ дом. животни (безъ свинско)	95.835	2.115.703	—	—	—	—
47	Свине заклани	—	—	2.832.274	66.145.165	1.992.749	50.844.056
48	Беконъ	890.504	18.350.703	482.000	8.341.000	503.586	9.102.097
49	Прѣсна сланина и сало	—	—	—	—	17.911	494.344
50	Солена сланина	—	—	25.632	671.600	74.451	2.099.633
51	Свинска масъ	97.431	2.528.455	1.112.963	32.006.904	1.416.911	41.739.665
52	Млѣчни масла	144.613	4.991.631	32.973	1.135.826	1.407	543.083
53	Сирене обикновено	388.770	5.787.996	213.133	3.388.645	243.389	4.327.570
54	Сирене фино	434	19.119	76.947	2.513.682	2.893	73.454
55	Кашкавалъ	1.576.808	43.865.342	1.617.780	37.897.186	1.126.870	30.923.288
56	Яйца	12.774.708	401.359.253	17.490.004	465.559.307	617.516.118	430.106.110
57	Кожи овчи сурови	513.695	16.905.416	273.796	10.719.371	13.337	883.100

№ по редъ	Наименование на стокитъ	1935 година		1936 година		1937 година	
		килограми	л е в а	килограми	л е в а	килограми	л е в а
58	Кожи агнешки сурови	1.264.955	49.813.824	1.900.602	91.664.759	1.956.610	171.783.204
59	Кожи кози сурови	105.138	5.024.397	98.701	4.093.603	23.459	1.358.984
60	Кожи ярешки сурови	277.638	28.594.972	236.148	30.089.053	253.306	41.481.547
61	Кожи заешки сурови	32.878	1.894.790	16.774	1.611.604	38.161	3.949.722
62	Кожи лисичи сурови	1.552	816.172	1.436	854.722	3.757	2.232.540
63	Кожи отъ дивечъ особено непоименовани	5.306	2.463.600	5.426	2.415.831	6.916	4.853.921
64	Мешини	165.501	11.394.922	301.965	26.650.422	526.620	61.511.192
65	Сахтияни	13.379	1.001.974	29.548	3.226.334	27.314	3.138.196
66	Четина свинска	17.636	5.807.964	17.267	4.911.537	24.572	4.911.537
67	Ципи, мѣхури, черва отъ добитъкъ	59.464	9.777.205	65.358	12.294.413	82.050	19.086.448
68	Перушина неочистена	113.068	1.892.910	110.256	1.689.726	170.886	2.095.137
69	Пухъ	2.500	1.378.156	19.780	10.808.850	9.980	6.008.850
70	Козина обикновена сурова	34.476	659.907	55.074	1.031.555	9.848	246.000
71	Вълна отъ ангорски и диви зайци	489	388.174	2.175	1.173.438	2.772	1.407.259
72	Пашкули копринени	111.526	9.157.421	26.667	3.203.710	737	77.498
73	Отпадъци отъ копринени пашкули	6.440	277.242	1.650	24.750	4.039	187.250
74	Фризони	30.995	2.145.208	23.114	2.220.822	61.031	6.005.414
75	Килими и черги вълнени	2.292	1.304.511	3.186	1.137.567	1.691	519.743
76	Пшеница	35.199.788	61.362.782	124.359.987	331.317.711	153.470.707	653.846.227
77	Ечмикъ	1.955.689	3.417.073	15.853.983	32.276.266	22.753.826	52.921.976
78	Ръжъ	2.000.000	2.826.800	11.805.000	21.901.495	6.262.122	17.111.376
79	Овесъ	32.000	43.762	329.485	712.389	3.094.534	8.576.463
80	Просо	1.084.371	2.701.379	783.822	1.511.854	779.386	1.868.011
81	Царевица	5.156.075	7.971.173	104.073.824	153.279.625	98.730.333	174.737.027
82	Оризъ олющенъ	7.227	87.944	25	325	3.291.178	21.433.442
83	Оризъ неолушенъ	499.970	2.064.840	101	650	6.930	62.862
84	Брашно пшенично	—	—	2.973.235	8.680.345	2.431.606	8.325.126
85	Трици	5.065.417	4.704.014	16.387.067	23.778.508	25.849.596	46.606.146
86	Ярма и фуражно брашно	—	—	2.230.489	4.020.870	1.587.234	3.346.305
87	Фий	3.557.131	10.859.238	6.722.960	19.449.468	8.929.275	24.707.440
88	Къклица	—	—	—	—	1.079.750	1.585.800
89	Бобъ (фасулъ)	19.165.244	63.106.726	24.446.095	94.078.281	21.933.330	120.794.669
90	Картофи	1.218.234	1.640.819	2.085.164	3.128.808	847.012	1.268.627
91	Слънчогледово семе	47.238.731	117.522.677	45.689.936	129.089.505	42.556.826	138.933.335
92	Тиквено семе	2.485.935	11.975.884	2.936.288	14.295.341	2.443.695	15.114.183
93	Рапица	15.234.700	49.622.002	884.409	3.347.938	2.628.096	12.223.200
94	Соя	7.316.500	24.432.670	5.131.424	24.874.356	10.012.399	54.868.050
95	Анасонъ	597.563	5.185.171	1.044.657	8.766.654	522.008	5.677.082
96	Резене	81.304	743.604	52.331	498.682	31.010	299.409
97	Семе маково	—	—	74.717	705.083	129.579	1.336.260
98	Семе памучно	1.774.342	2.923.677	1.587.379	3.219.630	6.617.025	17.846.303
99	Семе люцерново (ливадарски семена)	7.000	67.668	14.700	293.760	4.950	128.300
100	Семена градинарски	28.518	1.608.752	78.364	4.900.264	118.685	4.623.496
101	Конопъ чукавъ, влаченъ	—	—	994.353	18.220.902	138.526	2.970.250
102	Конопъ суровъ	—	—	21	500	74.963	1.113.975
103	Тютюнъ на листа	24.288.368	384.123.145	20.011.092	1.263.311.097	22.097.521	1.609.720.854
104	Папирози	34.132	6.124.825	33.759	5.054.464	37.863	5.755.416
105	Дървета твърди за строежъ	57.250	57.166	285.910	950.147	856.894	2.423.112
106	Фурнири разни	53.714	2.484.955	216.926	8.761.474	224.999	16.599.082
107	Дъски фурнирни	—	—	24.965	186.800	314.989	2.511.902
108	Части за паркетъ	19.452	151.506	—	—	549.260	2.019.834
109	Руди желѣзни	5.512.858	2.254.268	6.492.354	2.455.907	15.287.442	6.330.836
110	„ сребърни, оловни, медни особено непоименовани	62.700	52.502	49.460	84.850	183.852	422.556
111	Руди оловни пречистени	—	—	43.890	91.600	98.388	327.422
112	Руда хромовъ	190.383	1.076.384	18.900	10.000	1.275.608	1.608.600
113	Дървени въглища	10.979.048	9.856.317	17.922.831	19.579.963	19.636.347	27.401.153

В Н О С Ъ

ВЪ БЪЛГАРИЯ ПО ДЪРЖАВИ ЗА ПО-ВАЖНИТЕ АРТИКУЛИ ПРЕЗЪ 1935, 1936 И 1937 ГОДИНИ

ДЪРЖАВИ	1935 год.		1936 год.		1937 год.		А Р Т И К У Л И:
	ТОНА	ХИЛ. ЛВ.	ТОНА	ХИЛ. ЛВ.	ТОНА	ЛЕВА	
АВСТРИЯ	10.519	192.789	10.475	181.276	7.405	116.168.000	Торове и отпадъци; химически произведения; вещества за джбене и боядисване; смоли, гуми, минерални масла и пр.; масла растителни; камъни, земи, стъкла и издълъци; метали и издълъци; материали за дърводъство и пр.; материали за хартия; текстилни произведения; вагони; автомобили и кораби; машини; инструменти, музикални апарати и оржия; предмети за литература и художество.
АЛБАНИЯ	—	—	7	93	—	10.000	Лимони; вълна мека.
АНГЛИЯ	7.234	141.221	7.318	145.951	10.649	232.316.000	Торове и отпадъци; химически произведения; вещества за джбене и боядисване; смоли, гуми, лепила, минерални масла и издълъци; масла растителни; тлъстини, восък и произведения; метали и издълъци; кожи и издълъци; текстилни материали и издълъци; каучук, гутаперча и пр.; машини, инструменти музикални, апарати и оржия.
АРЖЕНТИНА	—	—	111	1.334	254	3.936.000	Вещества за джбене и боядисване; кожи и издълъци отъ тѣхъ; текстилни материали и издълъци.
БЕЛГИЯ	3.358	35.604	2.417	47.724	6.003	212.997.000	Плодове, зеленчуци, семена, фуражъ и др. растения; химически произведения; масла растителни, тлъстини, восък и произведения; метали и издълъци; руди разни; метали за дърводъство, рѣзбарство и пр.; кожи и издълъци отъ тѣхъ; текстилни материали и издълъци; вагони, автомобили, коли и кораби; машини, инструменти музикални, апарати и оржия.
БРАЗИЛИЯ	63	1.164	99	1.679	99	2.030.000	Колониални произведения.
ГЕРМАНИЯ	109.376	1.608.413	106.707	1.940.092	105.181	2.098.973.000	Колониални произведения; торове и отпадъци; горивни материали; химически произведения; вещества за джбене и боядисване; смоли, гуми, минерални масла, лепила и издълъци; вещества медицински и медикаменти; парфюмерия; камъни, земи, стъкла и издълъци; метали и издълъци; руди разни; материали за дърводъство, рѣзбарство и издълъци; материали за хартия и хартиени произведения; кожи и издълъци отъ тѣхъ; текстилни материали и издълъци; каучук, гутаперча и пр.; вагони, автомобили и кораби; машини; инструменти музикални, апарати и оржия; бижутерия и галантерия; предмети за литература и художество.
ГЪРЦИЯ	1.143	13.793	1.137	14.147	1.128	17.581.000	Хранителни произведения отъ животни; тютюнъ, захаръ и колониални произведения; консерви и конфитири, химически произведения; вещества за джбене и боядисване; смоли, гуми, минерални масла, лепила и издълъци; масла растителни, тлъстини, восък и произведения.
ДАНИЯ	77	1.496	61	1.838	102	3.999.000	Плодове, зеленчуци и семена, фуражъ и др. растения; масла растителни; тлъстини, восък и произведения; метали и издълъци; руди разни; кожи и издълъци отъ тѣхъ; машини, инструменти музикални, апарати и оржия; бижутерия и галантерия.
ЕГИПЕТЪ	620	14.405	958	14.603	1.469	21.075.000	Хранителни произведения; тютюнъ, захаръ и колониални произведения; химически произведения; вещества за джбене и боядисване; текстилни материали и издълъци.
ЕСТОНИЯ	—	11	6	198	2.471	6.074.000	Презда отъ лень сурова.
ИСПАНИЯ	1.070	44.722	850	6.061	2	232.000	Хранителни произведения отъ животни; плодове, зеленчуци, семена, фуражъ и др. растения, тютюнъ, захаръ и колониални произведения; торове и отпадъци; химически произведения; вещества за джбене и боядисване; смоли, гума, минерални масла, лепила и издълъци; масла растителни, тлъстини, восък и произведения; метали и издълъци; руди разни; материали за дърводъство, рѣзбарство, кошничарство и издълъци; кожи и издълъци отъ тѣхъ; текстилни материали и издълъци отъ тѣхъ; машини, инструменти музикални, апарати и оржия.
ИТАЛИЯ	4.897	94.096	880	18.564	9.626	245.762.000	Плодове, зеленчуци, фуражъ, семена и др. растения; тютюнъ, захаръ и колониални произведения; торове и отпадъци; химически произведения; вещества за джбене и боядисване; вещества медицински и медикаменти; камъни, земи, стъкла и издълъци; материали за дърводъство, рѣзбарство, кошничарство и издълъци; материали за хартия и хартиени издълъци; кожи и издълъци отъ тѣхъ; текстилни материали и издълъци отъ тѣхъ; вагони, автомобили; коли и кораби; машини; инструменти музикални, апарати и оржия; бижутерия и галантерия; предмети за литература и художество.
ЛЕТОНИЯ	—	1	2	43	12	83.000	Семе ленено; издълъци ножарски (ножове, ножници, бръснари, четки и др.) съ дрѣжки отъ обикновени или фини материали; рояли, пиана, органи и др. подобни и частитѣ имъ; инструменти музикални; уреди.
ЛИТВА	—	—	6	34	5	101.000	Семе ленено.
НОРВЕГИЯ	11	355	25	908	90	1.864.000	Масла растителни, тлъстини, восък и произведения; метали и издълъци; руди разни; кожи и издълъци отъ тѣхъ.
ПАЛЕСТИНА	432	4.502	1.291	11.116	1.646	12.025.000	Тютюнъ, захаръ и колониални произведения; масла растителни; тлъстини, восък и произведения; метали и издълъци отъ тѣхъ; текстилни материали и издълъци отъ тѣхъ; машини, инструменти музикални, апарати и оржия; бижутерия и галантерия.
ПОЛША	2.256	35.399	11.915	92.517	19.624	212.514.000	Плодове, зеленчуци, семена, фуражъ и др. растения; торове и отпадъци; химически произведения; вещества за джбене и боядисване; смоли, гуми, минерални масла, лепила и издълъци; камъни, стъкла, земи и издълъци; метали и издълъци; руди разни; материали за рѣзбарство, кошничарство, дърводъство и издълъци; материали за хартия и хартиени издълъци; текстилни материали и издълъци; каучук, гутаперча, балата и издълъци; машини, инструменти музикални, апарати и оржия; предмети за литература и художество.
РОМЪНИЯ	91.071	94.017	92.471	98.713	91.950	143.785.000	Химически произведения; смоли, гуми, минерални масла; лепила и издълъци; масла растителни, тлъстини, восък и произведения; материали за хартия и хартиени издълъци; кожи и издълъци отъ тѣхъ; вагони, автомобили, коли и кораби; други стоки.
СИРИЯ	93	652	120	1.082	6	56.000	Лимони, портокали, мандарини, банани, и др. плодове, южни, прѣсни или сушени, неупоменати другаде.

ДЪРЖАВИ	1935 год.		1936 год.		1937 год.		А Р Т И К У Л И
	тона	хил. лв.	тона	хил. лв.	тона	лсва	
СЪЕД. ЩАТИ . . .	1.063	39.201	1.839	69 054	3.162	100.197.000	Тютюнъ, захаръ и колониални произведения; химически произведения; вещества за джбене и боядисване; смоли, гуми, минерални масла, лепила и издѣлия; масла растителни, тлъстини, восъкъ и произведения; метали и издѣлия; руди разни; материали за хартия и хартиени издѣлия; кожи и издѣлия отъ тѣхъ; текстилни материали и издѣлия; каучукъ, гутаперча, балата и издѣлия; вагони, автомобили, коли и кораби; машини, инструменти музикални, апарати и оржжия, бижутерия и галантерия; предмети за литература и художество.
ТУРЦИЯ	2.724	19.395	3.737	25.479	2.988	24.856.000	Хранителни произведения отъ животни; тютюнъ, захаръ и колониални произведения; вещества за джбене и боядисване; смоли, гуми, минерални масла, лепила и издѣлия; масла растителни, тлъстини, восъкъ и произведения; метали и издѣлия; руди разни; машини, инструменти музикални, апарати и оржжия.
УНГАРИЯ	4.121	55.348	5.416	49.831	5.155	63.918.000	Живи животни; плодове и зеленчуци; семена, фуражи и др.; торове и отпадъци; химически произведения; вещества за джбене и боядисване; вещества медицински и медикаменти; камъни, земи, стъкла и издѣлия; метали и издѣлия; руди разни; материали за дърводѣлство, рѣбарство, рѣбарство и издѣлия; текстилни материали и издѣлия; вагони, автомобили, коли и кораби; машини, инструменти музикални, апарати и оржжия; предмети за литература и художество; други стоки.
ФРАНЦИЯ	773	42.639	702	38.989	3.662	164.453.000	Тютюнъ, захаръ и колониални произведения; торове и отпадъци; химически произведения; вещества за джбене и боядисване; смоли, гуми, минерални масла, лепила и издѣлия; масла растителни, тлъстини, восъкъ и произведения; вещества медицински и медикаменти; парфюмерии; камъни, земи, стъкла и издѣлия; метали и издѣлия; руди разни; материали за дърводѣлство, рѣбарство, кошничарство и издѣлия; материали за хартия и хартиени издѣлия; кожи и издѣлия отъ тѣхъ; текстилни материали и издѣлия; каучукъ, гутаперча, балата и издѣлия; вагони, автомобили, коли и кораби; машини, инструменти музикални, апарати и оржжия; предмети за литература и художество.
ФИНЛЯНДИЯ . . .	368	1.540	83	2.303	194	1.236.000	Вещества за джбене и боядисване; камъни, земи, стъкла и др.; материали за хартия и хартиени издѣлия; кожи и издѣлия отъ тѣхъ; каучукъ, гутаперча, балата и издѣлия.
ХОЛАНДИЯ	3.282	38.090	3.252	29.998	8.163	66.064.000	Хранителни произведения отъ животни; зърнени храни, варива и произведения отъ тѣхъ; плодове, зеленчуци, семена, фуражи и др. растения; тютюнъ, захаръ и колониални произведения; химически произведения; вещества за джбене и боядисване; масла растителни, тлъстини, восъкъ и произведения; парфюмерии; метали и издѣлия; руди разни; материали за дърводѣлство, рѣбарство и пр.; материали за хартия и хартиени произведения; кости и издѣлия отъ тѣхъ; текстилни материали; машини, инструменти музикални, апарати и оржжия.
ЧЕХОСЛОВАКИЯ .	19.235	293.892	23.139	244.139	25.253	244.233.000	Плодове, зеленчуци, семена, фуражи и др. растения; торове и отпадъци; химически произведения; вещества за джбене и боядисване; смоли, гуми, минерални масла, лепила и издѣлия; масла растителни, тлъстини, восъкъ и произведения; вещества медицински и медикаменти; камъни, земи, стъкла и издѣлия; метали и издѣлия; руди разни; материали за дърводѣлство, рѣбарство и пр.; материали за хартия и хартиени произведения; кожи и издѣлия отъ тѣхъ; текстилни материали и издѣлия; каучукъ, гутаперча, балата и издѣлия; вагони, автомобили, коли и кораби; машини, инструменти музикални, апарати и оржжия; бижутерия и галантерия; предмети за литература и художество; други стоки.
ШВЕЙЦАРИЯ . . .	2.658	161.152	687	66.547	388	114.788.000	Зърнени храни, варива и произведения отъ тѣхъ; химически произведения; вещества за джбене и боядисване; масла растителни, тлъстини, восъкъ и произведения; вещества медицински и медикаменти; парфюмерии; камъни, земи, стъкла и издѣлия; метали и издѣлия; руди разни; материали за дърводѣлство, рѣбарство и пр.; текстилни материали и издѣлия; каучукъ, гутаперча, балата и издѣлия; вагони, автомобили, коли и кораби; машини, инструменти музикални, апарати и оржжия; други стоки.
ШВЕЦИЯ	320	11.898	1.014	17.362	3.483	43.056.000	Химически произведения; вещества за джбене и боядисване; камъни, земи, стъкла и издѣлия; метали и издѣлия; руди разни; материали за хартия и хартиени произведения; кожи и издѣлия отъ тѣхъ; каучукъ, гутаперча, балата и издѣлия; машини, инструменти музикални, апарати и оржжия.
ЮГОСЛАВИЯ . . .	1.519	8.417	1.791	10.596	5.618	23.746.000	Живи животни; тютюнъ, захаръ и колониални произведения; горивни материали; химически произведения; вещества за джбене и боядисване; камъни, земи, стъкла и издѣлия; метали и издѣлия; руди разни; материали за дърводѣлство, рѣбарство и др.; материали за хартия и хартиени издѣлия; кожи и издѣлия отъ тѣхъ; вагони, автомобили, коли и кораби.

ИЗНОСЪ

ОТЪ БЪЛГАРИЯ ПО ДЪРЖАВИ И ПО АРТИКУЛИ (ПО-ВАЖНИ) ЗА 1935, 1936 И 1937 ГОДИНИ

ДЪРЖАВИ	1935 год.		1936 год.		1937 год.		А Р Т И К У Л И
	тона	хил. лв.	тона	хил. лв.	тона	лева	
АВСТРИЯ	12.030	148.501	10.035	116.091	15.884	202.164.000	Яйца, пшеница бѣла и червена, ръжъ, царевича, прѣсно грозде, ягоди прѣсни, сливи прѣсни, ябълки прѣсни, сливи печени, орѣхи съ черупки, домати прѣсни, чушки прѣсни, разни прѣсни зеленчуци, сушени чушки, семена, меласа, тютюнъ на листа, суровъ и нарѣзанъ, папирози, ципи, мѣхури и черва отъ добитѣкъ, свинска четина, отпадѣци отъ пивоварство, слънчогледово масло розово и ментово масло, дървета твърди за строежъ, фурнири, агнешки кожи, овчи, кози, ярешки, заешки и лисичи кожи, мешини боядисани или не, сахтияни, вълна изкуствена, килизи и черги, конопъ чукавъ, влаченъ или раздърканъ, свине, овчино семе, слънчогледово, маково и анасоново семе, руди, дребъ отъ вълна и др.
АЛБАНИЯ	243	1.339	3.616	8.065	2.162	7.032.000	Пшеница и червенка, царевича, рапица, сирене и кашкавалъ, папирози и химически произведения противъ болести по растенята и животнитѣ, букви за печатарство и др.
АНГЛИЯ	37.438	142.027	174.938	453.663	234.419	695.139.000	Беконъ, домашни птици заклани (безъ кокошкитѣ), кокошки заклани, свинска масъ, сирене обикновено, кашкавалъ, яйца, пшеница и червенка, ечемикъ, царевича, фасулъ, брашно пшенично, трици, фуражно брашно, грозде прѣсно, орѣхи безъ черупки, лукъ червенъ, сушени зеленчуци, анасонъ, различно семе, памучно семе, слънчогледово семе, фий, ягоди полуконсервирани, тютюнъ на листа, папирози, зеленчуци консервирани въ масло, домати пюре, ципи, мѣхури и черва отъ добитѣкъ, свинска четина, перушина, отпадѣци отъ табашки кожи, отпадѣци отъ маслодайни семена, глицеринъ, афионъ, тукталъ обикновенъ, слънчогледово масло, корени, кори, листа, цвѣтове и др. за медицина, розово масло, розовъ конкретъ, розова вода, ментово масло, руди и отпадѣци, фурнири, дъски фурнири, овчи агнешки, кози, ярешки, заешки, лисичи и отъ дивечъ кожи, сурови, обработани кожи, мешини, козина отъ ангорски зайци обикновена четина, дребъ и вата отъ коприна (фризони), отпадѣци отъ коприна; конопъ; ръжъ; тиквено семе; вжляща камени; папура; черъ сусамъ и др.
АРЖЕНТИНА . .	12	779	55	1.040	127	2.503.000	Тютюнъ на листа, папирози, кашкавалъ, бѣлъ лукъ (чесънъ), килизи и черги.
БЕЛГИЯ	9.154	31.408	51.548	146.228	27.161	84.604.000	Сирене обикновено; кашкавалъ; пшеница и червенка; ръжъ; ечемикъ; просо; бобъ (фасулъ); трици; прѣсно грозде; ябълки; орѣхи, анасонъ и резене; рапица; слънчогледово семе; фий; тютюнъ, суровъ на листа; папирози; кости смлѣни, отпадѣци отъ маслодайни семена, папура; корени, тревы, листа и др. за медицина; розово масло, руди разни; фурнири, козина обикновена сурова, конопъ суровъ или раздърканъ, царевича, ягоди полуконсервирани, къклица и др.
БРАЗИЛИЯ	—	4	—	4	—	—	Папирози
ГЕРМАНИЯ	97.191	1.562.255	88.775	1.859.923	139.852	2.162.517.000	Свине; кокошки; свине заклани; сланина солена; домашни птици заклани, безъ кокошкитѣ; кокошки заклани; свинска масъ; яйца; пшеница; царевича; бобъ (фасулъ); трици; ярма и фуражно брашно; леща; анасонъ; синапово семе; семена градинарски; соя; слънчогледово семе; фий; прѣсно грозде; прѣсни ябълки; прѣсни сливи; прѣсни ягоди; дюли, зарзали и др.; ягодовъ пулпъ; сливи печени; плодове сушени; орѣхи съ и безъ черупки; домати прѣсни, чушки прѣсни; сушени зеленчуци; арпаджикъ; черна мерудия; сосове и подправки за ястия; домати пюре; мармелади, маджунъ; петмезъ и др.; кишинитъ; бадеми съ или безъ черупки; кайсени и зарзалиени кокички; тютюнъ на листа; папирози; кости сурови или смлѣни; ципи, мѣхури и черва съ добитѣкъ; четина свинска сортирана или не; опашки отъ животни; конски и говежди косми; перушина неочистена; пухъ, отпадѣци отъ табашки кожи, отпадѣци отъ маслодайни семена; отпадѣци отъ пивоварство и спиртоварство; камени вжляща; корени; кори, цвѣта и листа за медицина; масло слънчогледово; масло розово; розовъ конкретъ; ментово масло, дървета твърди за строежъ; фурнири всѣкаквъ видъ и дърво; дъски фурнири; кожи агнешки, овчи, кози, ярешки, заешки, конски, лисичи и др. отъ дивечъ сурови; мешини, сахтияни, козина отъ ангорски зайци, килизи и черги вълнени, конопъ суровъ, чукавъ, влаченъ или раздърканъ; разни косми животински, прѣсна сланина и сало, рапица; тютюнъ на листа; суровъ и нарѣзанъ; папирози; глицеринъ; тукталъ; линовъ цвѣтъ; фризони; дървета твърди за строежъ; дървета за мебели бичени.
ГЪРЦИЯ	4.605	32.331	4.113	19.575	6.510	23.191.000	Биволи и биволици; волове; крави; овни и кочове; овци; свине; млѣчни масла; кашкавалъ; пшеница и червенка; царевича; ечемикъ; бобъ (фасулъ); брашно пшенично; памучно семе; фий; семена ливадарски; меласа; масло слънчогледово; вжляща камени; кожи ярешки, сурови.
ДАНИЯ	19.127	55.472	43.794	112.968	36.585	108.609.000	Прѣсно грозде; пшеница и червенка; ръжъ; ечемикъ, царевича; бобъ (фасулъ); ярма и фуражно брашно; перушина, отпадѣци отъ маслодайни семена; конопъ; чукавъ, влаченъ или раздърканъ; къклица.
ЕГИПЕТЪ	7.148	109.588	8.282	89.652	7.692	95.026.000	Биволи и биволици, волове и крави; салами, жамбони, луканки и др.; масла млѣчни; сирене обикновено; кашкавалъ; царевича; фасулъ; картофи; брашно пшенично; орѣхи съ и безъ черупки; лукъ; анасонъ; тиквено семе; червенъ пинеръ; черна мерудия; тютюнъ на листа; вжляща дървени; папуръ, камъшъ и метличина; коеничарски издѣтия; картонъ дървесенъ; грънци и др. глинени съдове; дрѣнови прѣчки; прѣсно грозде, свинско месо прѣсно; розово масло.
ЕСТОНИЯ	29	1.066	90	3.540	51	1.892.000	Тютюнъ суровъ на листа; тютюнъ нарѣзанъ за пушене; папирози; розово масло; домати пюре.
ИСПАНИЯ	1.758	45.000	1.693	32.649	4.358	15.413.000	Кашкавалъ; яйца; бобъ (фасулъ), пшеница.
ИТАЛИЯ	24.672	285.339	33.220	142.189	22.956	210.784.000	Кокошки; домашни птици; кокошки заклани; яйца; пшеница и червенка; ечемикъ; овесъ; царевича; бобъ (фасулъ); сливи печени; анасонъ; резене; рапица; семена; слънчогледово семе; фий; тютюнъ на листа нарѣзанъ за пушене; тютюнъ на листа; папирози; чистъ спиртъ; кости смлѣни; масло розово; пащули копринени; волове; свине; свинска масъ; беконъ; брашно пшенично; леща; вълна и козина; солена сланина; свинско месо прѣсно

ДЪРЖАВИ	1935 год.		1936 год.		1937 год.		А Р Т И К У Л И
	тона	хи-л. лв.	тона	хи-л. лв.	тона	лева	
ЛЕТОНИЯ	42	1.565	64	3.582	83	3.902.000	Папирози; тютюнъ на листа; тютюнъ нарѣзанъ; косми отъ дивечъ су- рови.
ЛИТВА	51	2.206	9	295	66	2.188.000	Тютюнъ суровъ на листа; папирози; агнешки кожи сурови; дребъ отъ вълна, парцали вълнени за разчекване и др.
НОРВЕГИЯ	736	6.274	77	1.817	1.376	9.860.000	Грозде прѣсно; тютюнъ суровъ на листа; трици; брашно пшенично; рѣжъ; домати пюре, черва, мѣхури и др. отпадъци отъ добитѣкъ.
ПАЛЕСТИНА . . .	16.488	67.309	12.275	42.517	22.180	74.217.000	Биволи и биволици; волове; телета; кокошки; сирене обикновено; кашкавалъ; яйца; пшеница и червенка; рѣжъ; овесъ; царевича; бобъ (фасулъ); картофи; брашно пшенично; трици; дѣски фурнири; ече- микъ; слънчогледово семе; семе тиквено; маминово семе; анасонъ; орѣхови ядки; тютюнъ на листа суровъ; орѣхи; разни семена; слън- чогледово семе; консервирани меса и зеленчуци; дървени вжглища; рогозки, зебла и метали; папуръ.
ПОЛША	3.039	68.165	2.581	146.097	2.858	232.989.000	Прѣсно грозде; прѣсни сливи; ягоди прѣсни; дюли, зарзали, кайсини и други прѣсни плодове, орѣхи безъ черупки; сливи печени; домати прѣсни; анасонъ; тютюнъ суровъ; папирози; розово масло; фурнири; кожи агнешки, овчи сурови; руди разни; ментово масло.
РОМЪНИИ	1.728	9.726	2.682	5.815	6.671	12.482.000	Бобъ (фасулъ); папирози; нарѣзанъ тютюнъ за пушене; тютюнъ на листа; свинска четина, сортирана или не; ципи, мѣхури и черва отъ добитѣкъ; дърва за горене; смрадлика; розово масло; каолинъ, мер- гелъ и др. глинни; камъли за градежъ; отпадъци отъ желѣзо и др. ме- тали; кожи овчи, кози, агнешки сурови; конци за шевъ и бродерия; килими и черги вълнени; лезови прѣчки; градинарски семена;
СИРИЯ	729	5.182	1.052	4.983	1.176	6.766.000	Обикновено сирене; кашкавалъ; бобъ (фасулъ); тиквено семе; фурнири; папуръ; пшенично брашно; животински продукти.
СЪЕДИН. ШТАТИ .	1.321	33.898	1.189	100.578	1.986	192.199.000	Сирене обикновено; кашкавалъ; млѣчни масла; сирена финни; орѣхи съ черупки и безъ черупки; анасонъ; резене; червенъ пиперъ; тютюнъ суровъ на листа; слънчогледово масло; масло розово; кожи кози, ярешки, дивечови, заешки, лисичи сурови; килими, черги вълнени; продукти за храна отъ животни; домати пюре; кожи овчи и аг- нешки за кожухарство.
ТУРЦИЯ	11.731	16.362	17.950	25.281	19.416	32.210.000	Биволи; волове; крави; телета; сирене обикнов., кашкавалъ; бобъ, дърв. вжглища; вжглища каменини, тукъла обикновена; масло слънчогле- дово, стъкла за прозорци; къспета и папове; кожи за лица на обуца; машини и частитѣ имъ.
УНГАРИЯ	8.804	77.690	8.423	45.367	13.816	46.146.000	Сирене обикновено; арпаджикъ за посѣвъ; градинарски и ливадарски семена; тютюнъ суровъ на листа; тютюнъ нарѣзанъ за пушене; па- пирози; кости и копѣта сурови; ципи, мѣхури и черва отъ добитѣкъ; свинска четина; розово масло; руди разни; кожи овчи, агнешки и кози сурови; машини боядисани, кости разни, отпадъци отъ масло- даини семена; отпадъци отъ желѣзо и други метали, фурнири.
ФИНЛАНДИЯ . .	3.176	8.278	1.138	11.577	987	14.363.000	Пшеница и червенка; прѣсно грозде; суровъ тютюнъ на листа; кости смлѣни; отпадъци отъ маслодаини семена.
ФРАНЦИЯ	8.275	59.991	10.949	80.260	7.989	80.909.000	Копринени пашкули; сирене; кашкавалъ; царевича; сушени зеленчуци; семена за посѣвъ; тютюнъ суровъ; етерични и растителни масла; ко- нопъ; черва прѣсни, сухи и солени; кожи за кожухарство; козина; вървени храни; плодове; розово масло.
ХОЛАНДИЯ . . .	10.676	47.200	32.651	100.834	32.651	109.387.000	Пшеница и червенка; ечемикъ; царевича; бобъ (фасулъ); трици; рапица; семе слънчогледово; фий; тютюнъ на листа суровъ; папирози; отпа- дъци отъ маслодаини семена; слънчогледово масло; масло розово; кожи ярешки сурови; розовъ конкретъ; ментово масло; части за пар- кетъ и др.
ЧЕХОСЛОВАКИЯ	6.495	223.971	5.406	127.661	17.890	278.968.000	Свинска масъ; яйца; грозде прѣсно; ябълки прѣсни; сливи прѣсни; ягоди прѣсни; сливи печени; орѣхи съ и безъ черупки; домати прѣсни; маково семе; градинарски семена; соя; слънчогледово семе; тютюнъ суровъ на листа; папирози; вина, пелинъ и шира; мармеладъ; ма- джуни, пестилъ и др.; ципи, мѣхури, черва отъ добитѣкъ; слънчогле- дово масло; корени; кори, листа, цѣтлове и др.; кожи кожухарски; свине; заклани свине; трици, ечемикъ; рѣжъ; четина свинска сорти- рана или не; лисичи кожи сурови; сахтияни боядисани или не; фурнири; желѣзни руди.
ШВЕЙЦАРИЯ . .	4.260	93.414	13.919	83.699	12.365	112.498.000	Домашни птици; кокошки заклани, яйца; рѣжъ; ечемикъ; царевича; просо; прѣсно грозде; прѣсни сливи; ягоди прѣсни; дюли, зарзали и др. плодове; домати прѣсни; сушени зеленчуци; фий; тютюнъ на листа суровъ; папирози; корени; треви, листа, цѣтлове и др. за медицина; розово масло; розовъ конкретъ; ментово масло; фурнири; кожи кози, ярешки, сурови; килими и черги вълнени; пашкули копринени; свине; животински продукти; пшеница; зеленчукови семена.
ШВЕЦИЯ	12.651	36.698	15.320	60.072	15.684	65.000.000	Прѣсно грозде; дюли, зарзали, кайсини прѣсни; орѣхи безъ черупки; анасонъ; резене; фий; рапица; слънчогледово семе; тютюнъ суровъ на листа; домати пюре; кости смлѣни; ципи, мѣхури, черва отъ добитѣкъ; перушина очистена; отпадъци отъ маслодаини семена; афи- онъ; слънчогледово масло; масло рапично; кожи агнешки сурови; конопъ; перушина неочистена; части за паркетъ; брашно пшенично.
ЮГОСЛАВИЯ . . .	4.508	22.608	5.770	19.367	8.637	32.922.000	Рапица; маково семе; семена градинарски и зеленчукови; семе за за- харно цвѣкло; семе слънчогледово; папирози; ципи, мѣхури и черва отъ добитѣкъ; вжглища каменини; розово масло; тебеширъ суровъ; каолинъ; мергелъ и др. глинни, грънци и сѣдове отъ прѣстъ; отпа- дъци отъ желѣзо и др. метали; кожи овчи, агнешки сурови; шаетъ вълненъ; машини за каучукова индустрия; машини и апарати; памучно семе; отпадъци разни; ганцеринъ; бои анилинови; земеделски машини.

на дирекционнитѣ експортни продажби за реколта 1937 година по цени и условия, както следва:

Горното количество 109.498.000 кгр. пшеница е резултатъ на изброенитѣ по-долу сключени експортни продажби съ съответнитѣ подробности

Дата	№ на про- дажбата	КУПУВАЧЪ	АДРЕСА МУ	Количество въ тонове	КАЧЕСТВО			Цена срещу 100/100 чуж- ди денизи	Стойностъ
					х. т.	р.	ч.		
29. VII.	1	Луй Драйфусъ & сие	София	1.000	79	1	2	3.32	3.320.000
"	2	Бушвагъ а. д.	"	300	79	1	2	3.32	996.000
"	3	Луй Драйфусъ & сие	"	1.250	78	4	2	3.25	4.062.500
"	4	"Аграра" а. д. Инт. Гетр.—Виена	"	500	78	4	2	3.25	1.625.000
"	5	Криспинъ & сие	Варна	170	78	4	2	3.25	552.500
"	6	Хазмонай Хазанъ & синъ	София	80	78	4	2	3.25	260.000
"	7	"Аграра" а. д.	"	700	79	1	2	3.33	2.331.000
10. VIII.	8	Луй Драйфусъ & сие	"	1.000	80	1	1.5	3.11	3.110.000
"	9	"	"	500	79	1	2	3.07	1.535.000
12. VIII.	10	"Аграра" а. д.	"	600	79	1	2	3.09	1.854.000
"	11	Криспинъ & сие	Варна	400	78	4	2	2.98	1.192.000
"	12	Хазмонай Хазанъ & синъ	София	200	78	4	2	2.98	596.000
17. VIII.	13	Голъмитъ български мелници	Бургасъ	300	79	1	2	3.06	918.000
26. VIII.	14	"	"	200	79	1	2	2.90	580.000
31. VIII.	15	Луй Драйфусъ & сие	София	1.000	79	1	2	2.87	2.870.000
"	16	О. С. Б. З. кооперации	"	1.000	79	3	2	2.83	2.830.000
4. IX.	17	"	"	200	79	1	2	2.88	576.000
"	18	Исакъ А. Меламедъ	Варна	1.000	79	1	2	2.88	2.880.000
"	19	"Аграра" а. д.	София	800	79	1	2	2.88	2.304.000
8. IX.	20	Кофлеръ & Халфонъ	"	750	79	3	2	2.86	2.145.000
"	21	Луй Драйфусъ & сие	"	750	79	3	2	2.86	2.145.000
"	22	О. С. Б. З. кооперации	"	800	79	3	2	2.86	2.288.000
"	23	Хазмонай Хазанъ & синъ	"	200	79	1	2	2.91	582.000
"	24	"Аграра" а. д.	"	400	79	1	2	2.91	1.164.000
"	25	Криспинъ & сие	Варна	400	79	1	2	2.91	1.164.000
"	26	Исакъ А. Меламедъ	"	500	79	1	2	2.91	1.455.000
"	27	Криспинъ & сие	"	300	79	3	2	2.86	858.000
"	28	Хазмонай Хазанъ & синъ	София	200	79	3	2	2.86	572.000
"	29	Георги Йоанидисъ	Бургасъ	200	79	3	2	2.86	572.000
"	30	"Задруга" о. о. д-во	София	1.000	76	0	2.5	2.64	2.640.000
"	31	"Аграра" а. д.	"	300	76.5	0.5	2.5	2.65	795.000
"	32	"	"	200	76.5	0.5	2.5	2.65	530.000
9. IX.	33	Голъмитъ български мелници	Бургасъ	200	79	1	2	2.96	592.000
"	34	Йосифъ Пинкасъ	Варна	200	79	2	2	2.88	576.000
"	35	Алеко Василевъ	"	200	79	2	2	2.88	576.000
"	36	Георги Йоанидисъ	Бургасъ	100	79	2	2	2.88	288.000
"	37	В. Карагеоргиевъ	Варна	100	79	2	2	2.88	288.000
"	38	Ангелъ Лилдовъ	София	400	79	2	2	2.88	1.152.000
"	39	О. С. Б. З. кооперации	"	1.000	79	2	2	2.88	2.880.000
11. IX.	40	Жакъ Толедо	Варна	120	79	2	2	2.84	340.800
"	41	Луй Драйфусъ & сие	София	500	79	1	2	2.88	1.440.000
14. IX.	42	"	"	1.000	79	1	2	2.88	2.880.000
"	43	"	"	500	79	1	2	2.90	1.450.000
"	44	Кофлеръ & Халфонъ	"	1.000	78.5	2	2	2.84	2.840.000
16. IX.	45	Български износъ а. д.	"	250	79	1	2	2.91	727.500
"	46	"Аграра" а. д.	"	250	79	1	2	2.91	727.500
"	47	Кофлеръ & Халфонъ	"	1.250	78.5	2	2	2.87	3.587.500
"	48	Луй Драйфусъ & сие	"	1.500	78.5	2	2	2.87	4.305.000
"	49	"	"	500	79	1	2	2.91	1.455.000
18. IX.	50	"	"	500	79	1	2	2.94	1.470.000
"	51	Кофлеръ & Халфонъ	"	1.500	78.5	2	2	2.90	4.350.000
"	52	Луй Драйфусъ & сие	"	500	78.5	2	2	2.90	1.450.000
"	55	"Задруга" о. о. д-во	"	1.000	79	3	2.5	2.75	2.750.000
21. IX.	56	Луй Драйфусъ & сие	"	750	79	1	2	2.94	2.205.000
23. IX.	57	"Аграра" а. д.	"	250	79	1	2	2.95	737.500
28. IX.	58	Диамандурость & Статакисъ	Варна	300	78.5	2	2	2.94	882.000
"	59	Луй Драйфусъ & сие	София	300	78.5	2	2	2.94	882.000
"	60	"Аграра" а. д.	"	700	78.5	2	2	2.94	2.058.000
"	61	Хазмонай Хазанъ & синъ	"	150	78.5	2	2	2.94	441.000
"	62	Криспинъ & сие	Варна	150	78.5	2	2	2.94	441.000
"	63	Н. Парусияди & сие	"	200	78.5	2	2	2.94	588.000
"	64	Диамандурость & Статакисъ	"	120	80	1	2	3.08	369.600
"	65	"Задруга" о. о. д-во	София	1.000	76	0.5	2.5	2.71	2.710.000
"	66	"	"	500	76	0.5	2.5	2.71	1.355.000
"	67	"Аграра" а. д.	"	500	79	1	2	3.03	1.515.000
"	68	"Задруга" о. о. д-во	"	500	76	3	1.5	2.70	1.350.000
"	69	Луй Драйфусъ & сие	"	500	79	1	2	3.03	1.515.000
30. IX.	70	"	"	1.000	78	3	2	2.85	2.850.000
"	71	"Аграра" а. д.	"	800	78	3	2	2.85	2.280.000

Дата	№ на про- дажбата	КУПУВАЧЪ	АДРЕСА МУ	Количество въ ТОНОВЕ	КАЧЕСТВО			Цена средна 100/00 чужд. ди девизн	Стойность
					Х. Т.	Р.	Ч.		
30. IX.	72	Луи Драйфусъ & Сие	София	500	78.5	2	2	3.05	1.525.000
"	73	"Аграра" а. д.	"	500	78.5	2	2	3.05	1.525.000
"	74	Български износъ	"	250	78.5	2	2	3.05	762.500
"	75	Криспинъ & сие	Варна	150	78.5	2	2	3.05	457.500
"	76	Хазмонай Хазанъ & синъ	София	150	78.5	2	2	3.05	457.500
"	77	Колфлеръ & Халфонъ	"	500	78.5	2	2	3.05	1.525.000
"	80	"Задруга" о.о. д-во	"	1.000	76	0.5	2	2.79	2.790.000
"	81	" " " " " "	"	500	76	0.5	2	2.80	1.400.000
2. X.	83	" " " " " "	"	1.000	78	3	2	2.81	2.810.000
5. X.	84	Луи Драйфусъ & сие	"	1.000	78.5	2	2	3.—	3.000.000
12. X.	85	Колфлеръ & Халфонъ	"	2.000	78.5	2	2	2.93	5.860.000
"	86	"Задруга" о.о. д-во	"	1.000	76	3	2	2.70	2.700.000
"	87	" " " " " "	"	500	76	0.5	2.5	2.2	1.360.000
"	88	" " " " " "	"	500	76	3	1.5	2.72	1.360.000
"	89	" " " " " "	"	500	76	0.5	1.5	2.75	1.375.000
14. X.	90	Диамандурость & Статакисъ	Варна	150	79	1	1.5	3.—	450.000
"	91	Нафтали Асса	"	75	79	1	1.5	3.—	225.000
"	92	Колфлеръ & Халфонъ	София	1.500	78.5	2	2	2.92	4.330.000
"	93	Луи Драйфусъ & сие	"	600	78	3	1.5	2.75	1.650.000
"	94	Колфлеръ & Халфонъ	"	600	78	3	1.5	2.75	1.650.000
16. X.	95	Луи Драйфусъ & сие	"	500	78.5	2	1.5	2.97	1.485.000
"	96	Колфлеръ & Халфонъ	"	1.000	76	3	1.5	2.73	2.730.000
"	97	Горанъ Чалковъ	Варна	100	78.5	2	1.5	2.97	297.000
"	98	Колфлеръ & Халфонъ	София	500	78	3	1.5	2.78	1.390.000
"	99	Хазмонай Хазанъ & синъ	"	250	78.5	2	1.5	2.97	742.500
"	100	Диамандурость & Статакисъ	Варна	150	78.5	2	1.5	2.97	445.500
21. X.	101	Колфлеръ & Халфонъ	София	100	79	1	2	3.13	313.000
"	102	Диамандурость & Статакисъ	Варна	100	79	1	2	3.13	313.000
"	103	Голъмитъ бълг. мелници	Бургасъ	300	79	1	2	3.13	939.000
"	104	Луи Драйфусъ & сие	София	1.000	78.5	2	1.5	3.04	3.040.000
"	105	" " " " " "	"	600	78	3	1.5	2.85	1.710.000
"	106	"Задруга" о.о. д-во	"	500	76	4	1.5	2.76	1.380.000
"	107	Луи Драйфусъ & сие	"	1.000	76	3	1.5	2.80	2.800.000
"	108	" " " " " "	"	500	76	3	1.5	2.73	1.390.000
26. X.	109	Исакъ Меламедъ	Варна	1.000	78.5	2	1.5	3.—	3.000.000
"	110	Колфлеръ & Халфонъ	София	1.000	75	2	2	2.70	2.700.000
30. X.	111	"Задруга" о.о. д-во	"	1.000	77	3	1.5	2.80	2.800.000
"	112	" " " " " "	"	1.000	75	0.5	2.5	2.70	2.700.000
"	113	Колфлеръ & Халфонъ	"	1.000	75	3	1.5	2.68	2.680.000
"	114	" " " " " "	"	400	79	1	2	3.07	1.228.000
2. XI.	117	Луи Драйфусъ & сие	"	1.000	75	0.5	2.5	2.69	2.690.000
"	118	"Задруга" о.о. д-во	"	600	75.5	5	0.5	2.66	1.596.000
"	119	" " " " " "	"	1.000	78	2	1.5	2.90	2.900.000
13. XI.	124	Луи Драйфусъ & сие	"	700	79	1	2	2.98	2.086.000
"	125	Диамандурость & Статакисъ	Варна	300	78	2	1.5	2.90	870.000
"	126	"Аграра" а.д.	София	30	78	2	1.5	2.90	87.000
"	127	Алеко Василевъ	Варна	30	78	2	1.5	2.90	87.000
18. XI.	131	Луи Драйфусъ & сие	София	1.200	78	2	1.5	2.95	3.540.000
"	132	"Устремъ" а.д.	Варна	100	78	2	1.5	2.95	295.000
"	133	ОСБЗ кооперации	София	700	78	2	1.5	2.95	2.065.000
"	134	Колфлеръ & Халфонъ	"	1.000	75.5	3	1.5	2.62	2.620.000
25. XI.	138	" " " " " "	"	1.400	75.5	6	1.5	2.51	3.514.000
27. XI.	139	Луи Драйфусъ & сие	"	500	78	2	1.5	2.79	1.395.000
"	140	Йосифъ Пинкасъ	Варна	100	78	2	1.5	2.79	279.000
"	141	Алеко Василевъ	"	100	78	2	1.5	2.79	279.000
"	142	Криспинъ & сие а.д.	"	150	79	1	2	2.86	429.000
"	143	Хазмонай Хазанъ & синъ	София	150	79	1	2	2.86	429.000
"	144	Жакъ Толедо, а.д.	Варна	100	79	1	2	2.86	286.000
30. XI.	145	Голъмитъ бълг. мелници	Бургасъ	300	79	1	2	2.88	864.000
"	146	Колфлеръ & Халфонъ	София	500	78	2	1.5	2.81	1.405.000
"	147	ОСБЗ кооперации	"	300	78	2	1.5	2.81	843.000
"	148	Луи Драйфусъ & сие	"	250	78	2	1.5	2.81	702.500
2. XII.	149	Йосифъ Пинкасъ	Варна	100	78	2	1.5	2.81	281.000
"	150	Алеко Василевъ	"	100	78	2	1.5	2.81	281.000
"	151	Горанъ Чалковъ	"	100	78	2	1.5	2.81	281.000
"	152	Диамандурость & Статакисъ	"	10	78	2	1.5	2.81	28.100
"	153	Хазмонай Хазанъ & синъ	София	100	79	1	2	2.87	287.000
"	154	Криспинъ & сие а.д.	Варна	100	79	1	2	2.87	287.000
4. XII.	155	" " " " " "	"	150	79	1	2	2.88	432.000
"	156	Хазмонай Хазанъ & синъ	София	150	79	1	2	2.88	432.000
7. XII.	157	Луи Драйфусъ & сие	"	400	78	2	1.5	2.84	1.136.000
14. XII.	161	Жакъ Толедо & сие а.д.	Варна	220	78	2	1.5	2.81	618.200
"	162	" " " " " "	"	75	79	1	2	2.87	215.250
"	163	Луи Драйфусъ & сие	София	200	78	2	1.5	2.81	562.000
16. XII.	167	ОСБЗ кооперации	"	500	78	2	1.5	2.82	1.410.000
28. XII.	170	Български износъ а.д.	"	100	79	1	2	2.88	288.000
"	171	Хазмонай Хазанъ & синъ	"	100	79	1	2	2.84	288.000
30. XII.	172	Йомтовъ Аврамовъ & снове	"	50	79	1	2	2.86	143.000
11. I. 38	173	"Задруга" о.о. д-во	"	1.000	78	2	2	3.—	3.000.000

Дата	№ на пр-лажбата	КУПУВАЧЪ	АДРЕСА МУ	Количество въ тонове	КАЧЕСТВО			Цена срещу 100/100 чуж- ди дебели	Стойностъ
					х. т.	р.	ч.		
11. I. 38	174	„Устремъ“ а. д.	Варна	200	78	2	2	3.—	600.000
13. I.	175	„Задруга“ а. д.	София	1.000	78	2	2	3.—	3.000.000
	176	„	„	1.000	79	1	2	3.10	3.100.000
18. I.	177	Голѣмитѣ български мелници	Бургасъ	200	79	1	2	3.10	620.000
„	178	Диамандурость & Статакись	Варна	300	79	1	2	3.10	930.000
„	179	„Аграра“ а. д.	София	1.000	75.5	0.5	2	2.80	2.800.000
	180	„	„	1.000	77.5	3	1.5	2.85	2.850.000
22. I.	181	„	„	300	79	1	2	3.08	924.000
	182	Луи Драйфусъ & сие	„	200	79	1	2	3.08	616.000
	183	„Задруга“ а. д.	„	250	78	2	2	3.—	750.000
25. I.	184	Алеко Василевъ	Варна	150	78	2	2	3.06	459.000
„	185	Диамандурость & Статакись	„	423	78	2	2	3.06	1.294.380
„	186	Жакъ Толедо & сие а. д.	„	200	78	2	2	3.06	612.000
„	187	Нафтали Асса	„	250	78	2	2	3.06	765.000
29. I.	188	Алеко Василевъ	„	15	79	1	2	3.12	46.800
„	199	Диамандурость & Статакись	„	110	78	2	2	3.04	334.400
„	190	Д-ръ Изидоръ Барухъ	София	75	79	1	2	3.11	233.250
„	191	Луи Драйфусъ & сие	„	200	79	1	2	3.11	622.000
„	192	„	„	200	78	3	2	3.04	608.000
1. II.	193	„Задруга“ а. д.	„	1.000	78	3	2	3.04	3.040.000
3. II.	194	„Аграра“ а. д.	„	200	79	1	2	3.11	622.000
6. II.	195	„Задруга“ а. д.	„	1.000	78	3	2	3.08	3.080.000
8. II.	196	„Устремъ“ а. д.	Варна	200	78	3	2	3.07	614.000
	197	„Задруга“ а. д.	София	1.000	78	3	2	3.07	3.070.000
10. II.	198	О. С. Б. З. кооперации	„	1.000	78	3	2	3.12	3.120.000
12. II.	199	„Задруга“ а. д.	„	1.000	78	3	2	3.11	3.110.000
„	200	Луи Драйфусъ & сие	„	100	79	1	2	3.16	316.000
15. II.	201	„	„	200	79	1	2	3.16	632.000
17. II.	202	Жакъ Толедо & сие а. д.	Варна	110	79	1	2	3.14	345.000
19. II.	203	Кофлеръ & Халфонъ	София	1.500	75	0.5	3	2.80	4.200.000
22. II.	204	„	„	1.000	77	3	1.5	2.87	2.870.000
24. II.	206	Н. Парусияди & сие	Варна	300	78	3	1.5	3.05	915.000
„	207	Диамандурость & Статакись	„	300	78	3	1.5	3.05	915.000
„	208	Кофлеръ & Халфонъ	София	500	75	0.5	3	2.78	1.390.000
„	209	„	„	1.000	77	3	1.5	2.89	2.890.000
„	210	„	„	400	78.9	3	1.5	3.05	1.220.000
26. II.	211	„Задруга“ а. д.	„	500	75	0.5	2.5	2.78	1.390.000
„	212	„	„	1.000	75	1	2.5	2.78	2.780.000
„	213	„	„	600	76	6	0.5	2.78	1.668.000
„	214	ОСБЗ кооперации	„	500	75	0.5	3	2.78	1.390.000
5. III.	215	„Задруга“ а. д.	„	1.000	75	0.5	2	2.81	2.810.000
„	216	„	„	500	76	0	2	2.84	1.420.000
„	217	Кофлеръ & Халфонъ	„	1.000	77	3	1.5	2.81	2.840.000
„	218	„	„	500	76	0	2	2.84	1.420.000
8. III.	219	„Задруга“ а. д.	„	1.000	76	5	1.5	2.77	2.770.000
„	220	„	„	500	76	3	1	2.81	1.405.000
„	221	Кофлеръ & Халфонъ	„	1.000	75	0.5	3	2.76	2.760.000
„	222	„	„	500	77	3	1.5	2.81	1.420.000
10. III.	224	„Задруга“ а. д.	„	500	76	5	2	2.75	1.375.000
	225	„	„	1.000	75	3	1.5	2.76	2.760.000
12. III.	226	Луи Драйфусъ & сие	„	100	78	3	2	2.99	299.000
	227	„Задруга“ а. д.	„	300	77	3	1.5	2.75	825.000
15. III.	228	Диамандурость & Статакись	Варна	105	79	0.5	1.5	3.05	320.250
24. III.	230	Кофлеръ & Халфонъ	София	500	77	3	1.5	2.68	1.340.000
26. III.	231	Нафтали Асса	Варна	45	78.5	0.5	1.5	3.02	135.000
29. III.	232	Хазмонай Хазанъ & синъ	София	1.000	79	0.5	1.5	2.95	2.950.000
31. III.	233	„	„	250	79	0.5	1.5	3.—	750.000
12. IV.	234	„	„	100	79	0.5	1.5	3.03	303.000
	235	Луи Драйфусъ & сие	„	750	79	0.5	1.5	3.03	2.272.500
21. IV.	236	Нафтали Асса	Варна	65	79	0.5	1.5	2.98	193.700
3. V.	237	Диамандурость & Статакись	„	200	78	3	1.5	2.85	570.000
10. V.	238	„	„	100	78	3	1.5	2.80	280.000
19. V.	239	„	„	200	78	3	1.5	2.80	560.000
„	240	Луи Драйфусъ & сие	София	500	79	1	2	2.85	1.425.000
„	241	Хазмонай Хазанъ & синъ	„	500	79	1	2	2.85	1.425.000
28. V.	242	Диамандурость & Статакись	Варна	200	78	3	1.5	2.69	538.000
4. VI.	243	„	„	100	78	3	1.5	2.70	270.000
21. VI.	244	Луи Драйфусъ & сие	София	100	79	1	2	2.74	274.000
				109.498					316.549.530